

Ljudska

PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
- USTANOVljena 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

LETO XXIV. Stev. 220
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
»LJUDSKA PRAVICA«
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 19 dinarjev

SEJA PREDSEDSTVA SZDL SLOVENIJE

Razviti stalno politično delo

za hitrejšo izpolnitev planskih nalog

Organizacije SZDL si naj prizadevajo za izboljšanje dela gospodarskih organizacij — Naloge SZDL pred volitvami združnih svetov — Predlog za novo teritorialno razdelitev na občine v mariborskem in celjskem okraju

Ljubljana, 19. sept. — Predsedstvo SZDL Slovenije je na seji 18. t. m. razpravljalo o nekaterih tekočih gospodarskih in političnih vprašanjih. Ugotovilo je, da politično delo na terenu glede na podatke, s katerimi predsedstvo razpolaga, zaostaja za doseženimi gospodarskimi uspehi v prvih sedmih mesecih letošnjega leta in za nalogami, ki jih izpolnitev gospodarskega plana še nalaga. Kritičen pretres politične aktivnosti predvsem nesistematičnosti in pomanjkanje načelnosti tam, kjer so potrebni povsem konkretni ukrepi v duhu načel planirane gospodarske politike.

Doslej izražene slabosti v gospodarskih organizacijah so resna ovira za hitrejšo uveljavljanje pričakovanih ekonomsko političnih posledic za boljše življenje delovnih ljudi. Občinski ljudski odbori, zlasti zbori proizvajalcev, politične in družbene organizacije ter organi samoupravljanja bodo morali v bodoče bolj kot doslej pomagati, da se odpravijo slabo-

sti v delu gospodarskih organizacij. Gospodarske organizacije se v okviru svojih možnosti n. pr. ne bore za učvrstitev, razširitev in pravilno delovanje trgovske mreže, za večjo storilnost (brez nepotrebnega povečevanja delovne sile), za vsklajeno realizacijo planiranih postavk od gospodarske organizacije preko lokalnih do republiškega in zveznega plana itd. V ta namen morajo organizacije SZDL razviti stalno, danim prilikam prilagojeno in z ostalimi organizacijami vsklajeno politično akcijo, ki naj zajame vse delovne ljudi. Samo tako bo mogoče brez večjih političnih težav ustvariti v perspektivnem planu zastavljene naloge.

Predsedstvo je dalje pretresalo politično situacijo in naloge organizacij SZDL v zvezi s predstoječimi volitvami v združne svete. Volilne priprave tečejo istočasno z akcijo za jesensko setev in odkupe. Mnoge organizacije so pravilno ocenile ustreznost kandidatov za bodoče združne svete, zlasti glede na njihovo pripravljeno, da se za naglo povečanje kmetijske proizvodnje čim bolj smotno izkoristi združna in sploh družbena mehanizacija, strokovna pomoč in ostalo. Razgledani delovni kmetje dobro vedo, da je za resnično, stalno in vsklajeno dvigovanje življenjske ravni vasi in mest le in izhod, in to je, večja proizvodnja tudi v kmetijstvu, ne pa špekuliranje s cenami. Ustvarjanje tega načela nam omogočajo že doslej, še bolj pa bodo v bodoče družbena sredstva, ki jih vlagamo v kmetijsko proizvodnjo. Zato so organizacije SZDL dolžne v volilni akciji pojasnjevati celotno našo go-

spodarsko politiko in še posebej perspektive za nesluten razvoj kmetijstva v bodoče in predvsem za razvoj novih družbenih odnosov na vasi. Politična akcija naj se ne omeji le na zadruženje, temveč naj zajame vse delovne ljudi, predvsem pa — poleg kmetov — delavce. Nujno je, da se članstvo kmetijskih združenj še razširi in predvsem obseže tudi delovne kmečke žene in mladino, ker le tako bodo novi združni sveti predstavljali celoto kmetijskih proizvajalcev na področju kmetijskih združenj.

Predsedstvo se je končno strinjalo s predlogi terenskih organizacij za nove teritorialne razdelitve na občine v okrajih Maribor in Celje, ker vidi v tem boljše pogoje za stvarni napredek povečanih gospodarskih enot. V ta namen naj organizacije SZDL povsod tam, kjer je to potrebno, razvijejo politično akcijo proti lokalni zaprtosti, ker ta vodi je v gospodarsko stagnacijo in uveljavljanje sebičnih težnih posameznikov na račun širših interesov prebivalcev teh predelov. Iz pisarne SZDL Slovenije.

S SESTANKA NOVINARJEV V DRŽAVNEM SEKRETARIATU ZA ZUNANJE ZADEVE

Miroljubna prizadevanja

za zadovoljitev arabskega sveta in mirno ureditev tajvanskega spora

Okrepitev prijateljstva z Norveško — Nenormalni, sporazumom in deklaracijam nasprotujoči odnosi vzhodnih držav z našo deželo — Splošna in trajna opustitev poskusnih eksplozij jedrskih bomb je brezpogojna in nujna

Beograd, 19. sept. (Tanjug). — Kakor je bilo že objavljeno, bo predsednik norveške vlade Gerhardsen prispel 25. septembra na uradni obisk v našo deželo. Sestaja se bo s predsednikom Titom in drugimi našimi državniki.

»Iskreno se veselimo tega obiska,« je na današnjem sestanku s novinarji izjavil predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Jakša Petrić. Na vprašanje nekega novinarja o tem, je nadalje dejal: »Norveška in Jugoslavija sta v prirčnih prijateljskih stikih.

Obisk bo nedvomno prispeval k nadaljnji okrepitvi prijateljstva in medsebojnega sodelovanja.

V zvezi s sedanjim zasedanjem Generalne skupščine OZN je Petrić izjavil: »To, da je bila na nedavnem izrednem zasedanju Generalne skupščine soglasno sprejeta arabska resolucija, pomeni uspeh. Ne smemo pa prezreti, da problem Bližnjega vzhoda še niso urejeni in da je razen tega še mnogo odprtih mednarodnih vprašanj. Pričakujemo, da si bodo na sedanjem rednem zasedanju nadalje prizadevali doseči mirno ureditev perečih problemov. Po našem mnenju je Generalna skupščina OZN najširša osnova za takšna prizadevanja in prepričan sem, da bo pri tem deležna aktivne podpore vseh miroljubnih ljudi in vlad. Jugoslavija bo kakor že vse doslej aktivno sodelovala v vseh konstruktivnih prizadevanjih za miroljubno ureditev svetovnih vprašanj.«

Na vprašanje nekega češkoslovaškega novinarja, kako sodi o izvolitvi Charlesa Malika za predsednika Generalne skupščine, je Petrić odgovoril: »Obžalujemo, da je bila Generalna skupščina v začetku svojega dela razcepjena že ob izvolitvi predsednika.«

Nato mu je bilo postavljeno vprašanje: »Kaj lahko poveste o najnovejši fazi gonje proti Jugoslaviji v SZ, Kitajski in nekaterih vzhodnoevropskih deželah?« Petrić je izjavil: »Gonja proti Jugoslaviji v SZ, Kitajski in nekaterih

vzhodnoevropskih deželah se nadaljuje. V nekaterih izmed teh dežel se širi in zaostrojuje. Z napadnim obveščanjem in potvarjanjem dejstev hočejo kompromitirati in diskreditirati vso jugoslovansko politiko in življenje jugoslovanskih narodov. S tem se ta gonja po svojih metodah in po svojem besednjaku skoraj popolnoma ujema z gonjo po letu 1948. Takšna politika proti Jugoslaviji,« je poudaril Petrić, »nikakor ni v skladu s običajnimi normalnimi odnosi med državami in tudi ne z veljavnimi sporazumi in deklaracijami.«

Na vprašanje, kaj lahko pove o pisanju albanskega tiska o položaju šiptarske narodnostne skupine pri nas, je Petrić dejal: »Jasno je, da pisanje albanskega tiska o položaju šiptarske narodnostne manjšine v Jugoslaviji nima nič skupnega z resnico. To pisanje je najbolj grob napad na Jugoslavijo. Njegovi nagibi in nameni tudi nimajo nič skupnega s skrbjo za šiptarsko narodnostno manjšino in nasprotujejo politiki miru v tem delu sveta.«

O položaju na Bližnjem vzhodu je Petrić v zvezi s sklepi nedavnega izrednega zasedanja Generalne skupščine OZN dejal: »Sodimo, da je zdaj, ko je bila soglasno sprejeta arabska resolucija, poglavito, da se tuje čete umaknejo. S tem bi nastali pogoji za ustalitev razmer in normalni razvoj na Bližnjem vzhodu v skladu z nacionalnimi koristmi in težnjami arabskih narodov.«

O zaostrenem položaju v Tajvanski ožini in incidentih ob kitajski obali je Petrić izjavil: »Znano je naše stališče, da so obalni otoki in tudi Tajvan integralni del kitajskega ozemlja. Prav tako je tudi znano naše stališče, da je treba mednarodne spore v interesu miru poravnati s sporazumi. Zavlačevanje ureditve tega vprašanja in vmešavanje od zunaj zaostrojuje napetost in lahko postane nevarna za mir.«

Glede na uspešne zaključke ženevske konference jedrskih strokovnjakov o kontroli ter bližnja pogajanja atomskih držav o opustitvi poskusnih jedrskih eksplozij je Petrić komentiral sedanje jedrske poskuse ZDA in Velike Britanije kakor tudi priprave Francije, da začne takšne poskuse, takole: »Sodimo, kakor smo že večkrat poudarili, da nadaljnjih poskusnih jedrskih eksplozij nikakor ni moč opraviti.«

Na koncu je Jakša Petrić na opozorilo o pisanju nekaterih avstrijskih časnikov, ki so trdili, da je v Jugoslaviji izginila avstrijska državljanka Matilda Achmann, dejal, da je omenjena Avstrijka izkoristila gostoljubje naše dežele, kakor je najbolje vedela in znala, in da se je vrnila v Gradec. »Zdaj je jasno,« je rekel Petrić, »da je bilo pisanje nekaterih avstrijskih listov o njenem domnevem iztopenju izmišljeno in da je pomenilo poskus, da bi sprožili afero s protijugoslovansko tendenco, kar se v ostalem ne bi zgodilo prvokrat.«

LETOŠNJA SPLOŠNA RAZPRAVA V OZN

Razorožitev najvažnejše, Tajvan najbolj pereče vprašanje

New York, 19. sept. (Reuter). V Generalni skupščini OZN se je večeraj začela splošna razprava o mednarodnih problemih. Med prvimi govorniki so bili zunanji ministri Brazilije, ZDA in SZ.

John Foster Dulles je obtožil kitajsko vlado, da si prizadeva »z uporabo sile« podvreči si obalne otoke. Ti poskusi »nevarno ogrožajo mir«. Izrazil je upanje, da bo spor poravnana na miren način, in pripomnil, da bodo ZDA v primeru, da pogajanja veleposlanikov v Varšavi ne bi uspela, sprožila to vprašanje v OZN.

Kar zadeva položaj na Bližnjem vzhodu, je treba po njegovem upoštevanju resolucijo, ki jo je na predlog arabskih dežel sprejela OZN. ZDA bodo z novim predsednikom libanonske vlade, kakor hitro bo prevzel oblast, proučile umik preostalih ameriških čet iz te dežele. Zavzel se je za ustanovitev stalnih varnostnih sil OZN, za katere bi morale prispevati čete ne samo stalne, ampak tudi druge članice Varnostnega sveta.

V razorožitvenem vprašanju

je dejal Dulles, je najbolj važna kontrola oboroževanja. Izrazil je upanje, da se bodo začela v Zenevi pogajanja o popolni opustitvi poskusnih jedrskih eksplozij. ZDA so pripravljene prispevati tudi za ekonomski razvoj slabo razvitih dežel in jim tehnično pomagati. Nazadnje je Dulles kritiziral položaj na Madžarskem in dolžil SZ, da »nasprotuje vsem prizadevanjem, da bi dosegli združenje Nemčije.«

Potem ko sta govorila še japonski in panamski delegat, je bila seja prekinjena in se je nadaljevala zvečer, ko je bil edini govornik sovjetski zunanji minister Anton Gromiko. Njegov govor je trajal poldrugo uro. Na Daljnem vzhodu, je dejal, ne more biti trajnega miru, dokler se ameriške čete ne bodo umaknile s Tajvana in iz Tajvanske ožine in dokler se bodo ZDA vmešavale v kitajske zadeve. LR Kitajska ni osamljena in Sovjetska zveza ji bo priskočila na pomoč. Nekateri zahodne dežele, je dejal, zlasti ZDA, skušajo z vojaškimi demonstracijami, s pri-

tiskom ali neposredno uporabo sile ustrahovati druge dežele in jim vsiliti svojo voljo. Generalna skupščina bi morala vsem deželah takšno ravnanje prepovedati. Gromiko je zahteval, naj se Američani in Britanci takoj umaknejo z Bližnjega vzhoda. Drugače bo SZ zahtevala, naj Generalna skupščina zdaj spet razpravlja o tem. SZ je proti varnostnim silam OZN.

Gromiko se je zavzel za sprejem Kitajske v OZN ter za sestanek državnikov na najvišji ravni. Razorožitveno vprašanje pa je tudi za OZN najvažnejše. Predsedniku Skupščine Maliku je zato predložil spomenico o tem in v njej so konkretni predlogi o zmanjšanju oborožitve. Glede bližnjih razgovorov v Zenevi, je dejal, da se jih bodo udeležili tudi sovjetski predstavniki.

Takšen uvod v splošno razpravo Generalne skupščine seveda še ni značilen za vse zasedanje, vsekakor pa je pokazal, kako kočljivi in zapleteni so sedanji odnosi med veljislami. V OZN poudarja predvsem dvoje:

1. V poglavitnem problemu, razorožitvi, so si ZDA in SZ navzkrbi skoraj le v tem, da je treba doseči sporazum. Obe deželi vztrajata na svojih prejšnjih stališčih o prvih praktičnih ukrepih in si med seboj nič ne zaupata. Kaže, da je odprto tudi vprašanje njihovih koncepcij o vlogi, ki naj bi jo v tem imela OZN.

2. Tako nastala mrtva točka je tembolj nevarna zaradi tega, ker še niso našli izhoda iz krize na Bližnjem vzhodu in tudi ne iz krize na Daljnem vzhodu, ki se je pravkar zaostрила.

V OZN so večeraj in danes mnogo govorili o tem, koliko prizadevanja bo treba, da bi splošno razpravo in sploh vse zasedanje usmerili v pozitivnejšo smer. Danes je delegacija SZ v pisnu predsedniku predlagala, naj bi v dnevni red Skupščine postavili tudi zahtevo po zmanjšanju vojaških proračunov SZ, ZDA, Velike Britanije in Francije za 10 do 15 odst., sredstva, ki bi jih s tem dobili, pa namenili za večjo pomoč nezadostno razvitim deželam.

SEJA PREDSEDSTVA STALNE KONFERENCE MEST ZA PRAVILNO UPORABO FAKULTATIVNIH DOHODKOV!

Nujen je sprejem novega zakona o proračunih — Ogroženo varčevanje prek komunalnih bank in hranilnic — Potreba po deblokiranju sredstev iz skladov za gradnjo stanovanj

Zagreb, 19. septembra. (Tanjug). Na današnji seji, ki jo je predsedoval predsednik Milan Apih, predsednik okrajnega ljudskega odbora Maribor, je predsedstvo Stalne konference mest razpravljalo o vrsti vprašanj, med katerimi so bila zlasti pomembna poročila odborov Stalne konference mest o raznih problemih komunalnega življenja.

Predsedstvo je vnovič ugotovilo, da sedanjí proračunski sistem in določanje proračunov ljudskih odborov prek kvot ne ustrezata razmeram življenja in dela komun in da močno otežkoča nadaljnji razvoj komunalnega sistema ter obravnavanje vrste tekočih vprašanj v službah družbenega standarda, v solistvu in socialnem skrbstvu. Predsedstvo sodi, da je sedanjí proračunski sistem napravi- lji fakultativne dohodke brezpredmetne, ker jih je treba večino (ponekod pa tudi vse) porabiti za tekočo proračunsko potrebo, namesto za objekte družbenega standarda, zavoljo katerih so bili ti dohodki razpisani.

Spričo vsega tega je predsedstvo presodilo, da je sprejem novega zakona o proračunih zelo nujna naloga in zato je sklenilo

prosití Zvezni izvršni svet, naj pospeši sestavo tega zakona. Predsedstvo je tudi opozorilo na nevarni položaj komunalnih bank in hranilnic, katerim je onemogočena uporaba sredstev, zbranih z varčevanjem, vzlic dejstvu, da banke in hranilnice plačujejo za ta sredstva zelo visoke obresti. To jih spravlja v gospodarsko težaven položaj in ogroža varčevanje, ki se je v zadnjih letih prek teh ustanov močno razvilo. Enodušno je bila poudarjena potreba, da je treba status in pravice teh organizacij čimprej urediti v skladu z njihovim vlogom v komunalnem sistemu.

HITREJE UVESTI DOPOLNILNE NAJEMNINE!

Predsedstvo je tudi sklenilo priporočiti svojim članom, naj hitreje uvedejo dopolnilne najemnine, pri čemer naj bolj upoštevajo izkušnje tistih mest, ki so to že storila.

Predsedstvo Stalne konference mest je tudi sprejelo pripombe odborov konference glede zakonskih osnutkov s stanovanjskega področja in se strinjalo s predlogom OLO Beograda, naj bi Zvezni izvršni svet prosili, naj deblokira sredstva iz skladov za stanovanjsko izgradnjo. Razmere na trgu gradbenega materiala so se namreč uredile in ni nevarnosti, da bi prišlo do navijanja cen. Dotok sredstev v stanovanjske sklade zaostaja za potrebnimi po-

VREMENSKA NAPOVED
za soboto, 20. septembra 1958
V jutranjih urah meglja ali nizka oblačnost, nato zmerno oblačno, vmes močnejše razjasnitve. Na Primorskem pretežno jasno do delne oblačnosti. Temperatura ponoči med 10 in 14, na Primorskem okrog 18, najvišja dneva na 20, na Primorskem do 25 stop. C.
Preko srednje Evrope se razprostira področje visokega zračnega pritiska, ki se na jugozahodnem delu podira zaradi frontalnega sistema, ki je dosegel zahodno Evropo. Nad srednjo Evropo pa doteka v višinah nekoliko toplejši zrak.

SEJA ODBORA ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVE

NOV KORAK V RAZVIJANJU KOMUNALNIGA SISTEMA

V Sloveniji naj bi bilo po zakonskem predlogu le še 111 občin Ptuj bo največja slovenska občina s 64.000 prebivalci

Ljubljana, 19. sept. Danes dopoldne se je po parlamentarnih postopkih začelo skupščinsko delo. Prvi se je sestel odbor za organizacijo oblasti in uprave, ki je obravnaval in sklepal o nekaterih zakonskih predlogih, ki se tičejo organizacije oblasti in uprave ter sodstva. Odborovi seji so med drugim prisostvovali dr. Jože Glöbčnik in dr. Teodor Tomišek, ki sta kot predstavnika Izvršnega sveta obrazložila posamezne zakonske predloge, ter predstavnik mariborskega in celjskega okraja, ki sta pojasnila posamezne točke predloga o novi teritorialno-administrativni razdelitvi v svojih okrajih.

Najprej je odbor obravnaval in sklepal o predlogu zakona o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v LRS. Po tem zakonskem predlogu naj bi odpravili v celjskem okraju občine Kozje, Rogaska Slatina, Vojnik in Vransko, v mariborskem okraju pa občine Črno na Korškem, Gorischno, Lešje, Podvelko, Poljane, Središče in Sentilj. Razen tega obsega predlog še nekaj manjših sprememb med posameznimi občinami.

ZIVLJENJE NAJ DOLOČA OBliko IN OBSEG OBČIN

Ob uveljavitvi komunalnega sistema leta 1955 so se nove občine teritorialno oblikovale tako, da so se v posamezno novo občino vključile dve ali več dotadnjih administrativnih občin. Zakon o območjih okrajev in občin v LRS je bil sprejet z utemeljitvijo, naj življenje samo pokaže, ali je teritorialno formiranje novih občin v celoti pravilno, in da naj bi pozneje izvršili popravke, kolikor bi jih zahtevala praksa glede na politične in gospodarske funkcije novih občin.

Dosedanje izkušnje zadnjih treh let, ko se je medtem že znatno okrepila samostojna družbeno-politična in gospodarska vloga komunne kot temeljne teritorialne enote v naši družbeni ureditvi, so že precej jasno pokazale, katere občine lahko izpolnjujejo svojo vlogo in katere je ne morejo. Občine, ki so pokazale, da se ne morejo samostojno razvijati, so postale že dejanska ovira za razvoj določenega območja v komunalni ureditvi in jih je treba čimprej odpraviti ter njihovo območje priključiti tja, ka-

SKLICANJE SEJE ODBORA ZA PRORAČUN REPUBLIKEGA ZBORA IN ZBORA PLODIZVAJALCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednika odborov za proračun Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev ljudske skupščine LRS sklicuje seja odborov za ponedeljek, dne 22. septembra 1958 ob 10. uri v prostorih Ljudske skupščine LRS.

SKLICANJE SEJE ZAKONODAJNEGA ODBORA REPUBLIKEGA ZBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Predsednik zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS sklicuje 4. sejo odbora za ponedeljek, dne 22. septembra 1958 ob 10. uri v prostorih Ljudske skupščine LRS.

iz tajništva Ljudske skupščine LRS

mor spada glede na geografski položaj in kamor je povezano gospodarsko, komunalno, kulturno in socialno.

NA VRSTI STA MARIBOR IN CELJE

Doslej sta preresetala položaj v tem smislu okraja Maribor in Celje ter predlagala Izvršnemu svetu, naj predloži Ljudski skupščini nekatere teritorialne spremembe posameznih občin. Proces razvoja komunalnega sistema gre svojo pot tudi drugod, vendar doslej še ni konkretnih predlogov, zato je Izvršni svet posredoval Ljudski skupščini le predloge omejenih okrajev, ker meni, da ni treba gledati na razvojne potrebe čakati na kompleksno rešitev tega vprašanja, pač pa da ga je treba reševati sproti, ko zadeva dozori.

Odborniki so živahno obravnavali zakonski predlog in pretehtali vse razloge, ki govorijo za odpravo omejenih občin in za druge administrativno-teritorialne spremembe. Po daljši razpravi, med katero so prebrali tudi vloge, ki sta ju poslala občinske odbore SZDL Središče in krajevni odbor Bresternica in ju zavrnilo, so zakonski predlog soglasno sprejeli. Prav tako so nato soglasno sprejeli zakonski predlog o izvedbi odprave nekaterih občin v okrajih Celje in Maribor, ki določa odpravo občin in način volitev začasnih in kasnejših novih občinskih ljudskih odborov.

V naslednji točki dnevnega

reda je odbor za organizacijo oblasti in uprave obravnaval in upravnih organih v Ljudski skupščini o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o publikli Sloveniji. Spremembe v zakonskem predlogu so v zvezi z zveznim zakonom o šolstvu in vsklajajo republiški zakon z načeli zveznega zakona.

Ob koncu seje je odbor obravnaval še dva predloga odlokov, ki zadevata organizacijo sodstva. Prvi predlog odloka predvideva povečanje števila članov Vrhovnega sodišča od dosedanjih 22 na 25, drugi predlog pa se nanaša na ustanovitve okrožnega sodišča v Murski Soboti. Oba odloka bosta pomenila nov korak v razširitvi in boljšem poslovanju našega sodstva.

Boris Kraigher na Zagrebškem velesjmu

Zagreb, 19. septembra. (Tanjug.) Predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher s soprogo je obiskal danes na zagrebškem velesjmu razstavo »Družina in gospodinjstvo«. Po triurnem ogledu razstave je v knjigo vtisov med drugim napisal, da ta razstava presega vsa pričakovanja in da kaže, da je naše gospodarstvo ustvarilo realne možnosti za občutno zboljšanje življenjskih pogojev naših delovnih ljudi.

Popoldne si je predsednik Kraigher ogledal paviljone zagrebškega velesjma.

S IV. ZASEDANJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNEGA PODJETJA

Pomoč družbe ali notranje rezerve?

Največ delovnih nezgod na železnici pri premikih vlakov — Ali bi res kazalo zvišati tarife za potniški promet?

Ljubljana, 19. septembra. Na današnjem četrtem zasedanju delavskega sveta Železniškotransportnega podjetja Ljubljana, ki bo trajalo dva dni, so člani sveta poslušali poslovno poročilo o gospodarjenju podjetja v letošnjem prvem polletju in razpravljali ter sklepali o letošnjem planu skupne potrošnje, o pravilniku uporabljanja osebnih avtomobilov, predlogu statusa namenskih podjetij po priključitvi in še nekaterih drugih vprašanjih.

Iz poročila o polletnem gospodarjenju Železniškotransportnega podjetja Ljubljana je moč razbrati, da se je potniški promet v letošnjem prvem polletju povečal za 8%, in sicer predvsem zaradi količinskega povečanja dela, medtem ko se je tovarni promet povečal za 2,7%. Povprečna potovalna hitrost vlakov potniškega prometa je preseгла lansko hitrost 31,106 km na uro in se povečala na 34,521 km na uro (v primerjavi z drugimi državami je še vedno nizka), medtem ko se je potovalna hitrost vlakov tovarnega prometa zmanjšala od lanske 17,33 kilometra na uro na 16,9 km na uro. Število nezgod na območju železniškotransportnega podjetja je še vedno visoko: 1242 v prvem polletju; od tega 61 hudih in 1181 lahkih. Največ nezgod se je pripetilo pri premikih zaradi zasedenih ločnic, slabo postavljenih kretnic, močnih naletov, tehničnih

napak in nepazljivosti in nespoznanosti premikačev. Pri tem naj omenimo, da je pri 1735 prekrških, kolikor so jih obravnavali pri ZTP v letošnjem prvem polletju, malomarnost vzrok pri 1399 prekrških, pri 84 neposlušnosti, pri enem pasivni odpor, pri 57 pa pijanost. Poročilo tudi ugotavlja, da je v letošnjem prvem polletju upadla vinjenost pri zaposlenih.

KAKO KRITI IZGUBO?

Po poročilu ob polletnem gospodarjenju so razpravljali največ zastopniki uprave Železniškotransportnega podjetja, ne pa člani delavskega sveta. Pogrešali smo, pr. razpravo o oblikah delavskega samoupravljanja na železnici, o vzrokih delovnih nezgod in o malomarnosti, neposlušnosti uslužbenčev ZTP, saj je poročevalc o delovnih nezgodah le primerjal številke delovnih nezgod pri ZTP Ljubljana z drugimi železniškotransportnimi podjetji, ni pa govoril o njihovih vzrokih. V razpravi o dohodkih podjetja, o povišanju tarifnih postavk in o denarju, ki naj bi ga namenili za sklade podjetja, so nekateri uslužbenci uprave podjetja navedli, da bi moralo ZTP dobiti 13 milijard regresa od skupnosti, če naj bi po predlogu glavne direkcije zvišalo vsem zaposlenim tarife postavke za 23%, razdelilo dve plači nad tarifnim pravilnikom in krilo najvažnejše potrebe. Del izgube pri osebnem prometu (pri potniškem prometu krijejo potniki le 60 do 70 odstotkov vseh stroškov) naj bi krili s 15-odstotnim povišanjem tarif za potniški promet. Del izgube pa s spremembami tarif za tovarni promet, ki naj bi se znižale za kvalitetejše blago, zvišale pa za blago slabše kakovosti.

V nasprotju s temi tendencami so nekateri predlagali, naj bi v prihodnje zaradi omejenih objektivnih možnosti izkoristili predvsem subjektivne možnosti za izboljšanje prometa in se zavzemali za boljše plačni sistem v okviru možnosti, v pravilni obliki in na pravih mestu.

Delavski svet ZTP bo svoje delo nadaljeval jutri. V. E.

PRVA SEJA ZVEZNEGA SVETA ZA ZNANSTVENO DELO

NAJPREJ PROGRAM!

Da bi lahko pravilno usmerjali znanstveno raziskovalno delo, bo treba pripraviti dolgoročen program, ki bo omogočil vsestransko izmenjavo izkušenj

Beograd, 19. septembra. (Tanjug.) Tu je bila danes prva seja Zveznega sveta za znanstveno delo. Predsedoval je predsednik sveta, član Zveznega izvršnega sveta Milentije Popović.

Pred prehodom na dnevni red so navzoči z enominutnim molkom počastili spomin pokojnega člana sveta in dolgoletnega predsednika Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti dr. Andrije Štamparja.

Govoreč o bodočem delu in nalogah Zveznega sveta za znanstveno delo, je Milentije Popović rekel, da bo najvažnejše pripraviti dolgoročni in perspektivni program znanstvenoraziskovalnega dela v naši državi, ta program pa morajo sestaviti predvsem zvezni in republiški znanstveni sveti ob pomoči upravnih organov in organizacij, ki se ukvarjajo s temi problemi.

Sprejem tega programa je nujen potreben zaradi pravilnega usmerjanja znanstvenoraziskovalnega dela. Program mora sloneti predvsem na neposrednih potrebah našega gospodarstva in družbe, tako sedanjih, kakor tudi perspektivnih. To se pravi, da je treba storiti ustrezne ukrepe, to pa je zelo kočljiva naloga. Vse to delo mora sloneti na naših organizacijskih, kadrovskih in gmočnih možnostih. Eden izmed elementov tega programa mora biti ocena razvoja znanosti in tehnologije po svetu, je poudaril predsednik Popović. Dejal je tudi, da moramo biti kos vsem tehnolo-

Clani sveta so zatem sprejeli statut, na podlagi katerega bo imel svet štiri odbore: za koordinacijo, za matematično-tehniške vede, za biološke in za družbene vede.

Za podpredsednika sveta je bil izvoljen predsednik Akademikega sveta Jugoslavije dr. Sinisa Stanković. Za predsednika odbora za matematično-tehniške vede je bil izvoljen ljubljanski univerzitetni profesor dr. ing. Anton Kuhelj, za predsednika odbora za biološke vede zagrebški profesor dr. Ivo Babić, za predsednika odbora za družbene vede direktor Inštituta za družbene vede Vlado Begović. Po statutu je predsednik sveta hkrati predsednik koordinacijskega odbora.

Druga, prav tako pomembna naloga sveta bo sestavitvi osnutek programa za prihodnje leto in predlagati obseg sklada za financiranje znanstvenoraziskovalnega dela v letu 1959.

Ljubljančani!

V soboto ob 20. uri zvečer nas bodo kresovi po številnih vrhah v širši okolici spomnili na prvi veliki ogenj, ki ga je zločinski zanetil okupator. V onemoglem besu nad upornim ljudstvom in dejavnostjo Kamniškega bataljona je jeseni 1941 požgal prvo slovensko vas — Rašico. Toda ogenj na Rašici ni le odkril podlih namer okupatorja, temveč je še bolj podžgal partizanski boj in osvobodilno gibanje.

V spomin na ta dogodek prirejamo v nedeljo, 21. septembra, veliko proslavo.

»RAŠICA 1941«

Na Rašici se bodo zbrale partizanske patrolje in mnogi stari borci, počastila pa jo bo tudi mladina s štafetami. V soboto ob 17. uri bo izročena prometu preurejena cesta Črnuče—Tacen. Takrat bo tudi skupen odhod udeležencev otvoritve, zvečer pa bo v podjetju »Rašica« veliko zborovanje.

V nedeljo bodo fanfare ob 9.30 otvorile veliko slovesnost. Prvi komandant Kamniškega bataljona, tovariš Urban — dr. Marijan Dermastia, bo podal raport prvemu komandantu slovenskih partizanov, tovarišu Luki — Francu Leskošku. Pregledu starih borcev in partizanskih enot sledi slavnostni govor. Preživlele borce bodo pozdravili pionirji in udeleženci mladinske štafete. Posebne delegacije bodo nato odkrile spomenik v vasi Rašica in spominski razgledni stolp na vrhu narodnega heroja Staneta Kosca.

Po slovesnosti bo kulturni program in zabava.

Ljubljančani! S polnoštevilno udeležbo na proslavi počastimo spomin narodnoosvobodilni borbi, njenim prvoborcem in velikim žrtvam, ki jih je naše ljudstvo dalo za svoj lepši jutrišnji dan.

Odbor za proslavo »RAŠICA 1941«

Kam z jabolki?

Letos bomo v naši državi pridelali predvidoma okrog 195.000 ton jabolk, od tega skoraj polovico — 90.000 ton v Sloveniji — Vsi pogoji so, da bo to sadje lahko poceni

Strokovnjaki sodijo, da bomo letos pridelali v naši državi okrog 195.000 ton jabolk, kar je za 20 odst. nad povprečno letino v zadnjih desetih letih. Jabolka so najbolj obrodila v naši republiki, kjer jih bo okrog 90.000 ton ali šestkrat več kakor lani. V ostalih republikah je letošnji pridelok jabolk nekoliko večji kakor lani.

Računajo, da bo zimskih jabolk okrog 120.000 ton. Zaradi dobre letine je pričakovati znatno nižje cene v prodaji na drobno in zato tudi računajo, da bo domači trg potreboval letos okrog 85.000 ton zimskih jabolk. Zivilska industrija si je že zagotovila za svoje potrebe okrog 25.000 ton jabolk. Letos

nameravajo izvoziti okrog 10.000 ton jabolk, kar je manj kakor lani, ko je bila letina znatno slabša. Jabolka so namreč dobro obrodila tudi v ostalih evropskih deželah.

Po najnovejših informacijah Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije znašajo odkupne cene jabolk od 12 do 35 din in zato so dani vsi pogoji, da bodo jabolka na domačem trgu poceni. Predstavniki Zveze trgovinskih in kmetijsko-gozdarskih zbornic Jugoslavije, Zveze industrijskih in zunanjetrovinskih zbornic ter Glavne združne zveze Jugoslavije so sklenili, da se je treba čimprej dogovoriti, po čem bodo odkupovali jabolka od posameznih kmetovalcev in kakšne bodo cene za združne in proizvojni organizacije. Hkrati so opozorili, da je treba tudi trgovinskomu omrežju določiti dejanske prometenne stroške, da bi se izognili pretirano visokim cenam.

V Sloveniji odkupujejo združne jabolka po 14 do 25 din (po kvaliteti), vendar sodijo, da so te cene previsoke in kaže, da se bodo kmalu znižale.

So primeri, da posamezni gosti, ko se nekatere združbe javijo s poceni jabolki, odkupijo vse blago, naslednje dni pa ga prodajo po višjih cenah. Tudi drugi negativni pojavi so, ki zavirajo intervencijo zadrž. Značilno je, da je v vseh naših turističnih krajih sadje in solivje tudi zdaj drago.

Poslovne združne zveze v Sloveniji letos sklepajo pogodbe s sindikalnimi organizacijami o nakupu jabolk za ozimnico, in sicer brez marže, se pravi po odkupni ceni plus stroški prevoza oziroma embalaže. S tem bodo lahko delavci in nameščenci kupili jabolka po najnižji možni ceni.

Kongres stomatologov

Beograd, 19. sept. (Tanjug.)

Druga dne kongresa stomatologov Jugoslavije, ki je nadaljeval delo v treh skupinah, je več domačih in tujih stomatologov podalo nad 30 strokovnih referatov, v katerih so bile orisane najnovejše metode pri terapiji zobnih boleznih.

Kongres bo jutri nadaljeval delo.

Ob proslavi na Rašici

BOJ NA GOLČAJU

Sredi septembra 1941 se je radomeljska četa kamniškega bataljona prebila preko Save v Ljubljansko pokrajino in tu doživela enega svojih najlepših trenutkov, ko sta ji v imenu Izvršnega odbora ZTP v znak priznanja uspehov kamniškega bataljona izročila zastavo tovariša Boris Kidrič in Edvard Koebek.

Po nekaj uspešnih akcijah v Ljubljanski pokrajini se je četa pod vodstvom komandanta bataljona dr. Dermastie vrnila spet na Gorenjsko in se podala v Črni Graben, da bi od tam odšla na Stajersko. Ustavila se je na Golčaju, strmen hribu nad Blagovico. Mežnar golčajske cerkve pa jo je izdal Nemcem in ti so jo, ne da bi kdorkoli od borcev kaj slutil nenadoma napadli. Udeleženci te bitke Ivan Semen se tega boja še prav posebno dobro spominja:

Nemci to videli, so znova silovito pritisnili. Urban, Janez, Luka in Pelech, iz te skupine, so se morali znova umakniti k robu strmine, od tam pa so se nato začeli počasi pomikati tik pod glavnim nemškimi strojnimi ognjem. Medtem ko smo se pomikali napred in se poglajali na juris. Ugedali so namreč ostale štiri tovariše, ki so se naglo prebitali. Zagledali pa

Jutrišnja proslava na Rašici bo na tem prostoru

»Z nenadnim napadom sredi popoldneva so nas Nemci razdvojili. Skupina, v kateri sem bil tudi jaz, se je po prvih strelh pognala na čistino med oerkvjo in mežnarjo, druga pa je zavzela položaje ob gospodarskem poslopiju.

Ze po prvih strelh nam je bilo jasno, da smo obkrojeni od vseh strani in da nas lahko reši edino silovit in drzen preboj, posebno še, ker so v začetku borbe padli trije tovariši: stražar Jože Perne, Edi Pelech in Stanko Pirt.

Medtem je na robu strmegega boja odbijala sovražnikove napade druga skupina. Ta se je počasi pomikala proti zvoniku. Luka se v nenadoma prebil do vogla gospodarskega poslopija in s prvimi strelom podri nemškega poveljnika. Ko so

Na moji levici se je boril Miha Jerman, na desni strani pa je bil Rudi Boljka. Nenadoma sem začutil rezko bolečino na dveh krajih telesa. Bil sem ranjen. Ko se mi nisem dobro zavedel, me je že tretjič zadelo. A kaj vse to! Boj kot rane me je zabolela Vajsova beseda, da je streliva čedalje manj.

Nemadoma smo zagledali pod sabo Nemce, ki so se prebili že do cerkve. Ko bi imeli vsaj nekaj bomb, morda bi nam je uspelo prebiti jo iz obroca! V naglici pogledam municijo, sam imam samo še 7 nabojev. Vajsa menda 13, ostala dva pa skupaj nimata deset nabojev.

Nemci so znova strahotno napadli in se poglajali na juris. Ugedali so namreč ostale štiri tovariše, ki so se naglo prebitali. Zagledali pa

so jih za hip prepozno, tako da so jim v nekaj skokih izginili izpred oči.

Mi pa smo bili docela stisnjeni. Še nekaj dobro pomejenih strelcev in tovariši so se pomaknili v hlev. Zbral sem še poslednje moči in skočil skozi okno v hlev. Toda medtem so za mojimi hrbtom vdrli Nemci že v hlev, tovariše naskočili z golimi rokami in jih zajeli. Tako sem skozi okno priletel sovražniku naravnost v roke. V hlevu so nas vse štiri zajeli. Vsi besni so nas nato zvezali z navadnimi verigami in zapovedali mežnarju, naj vse mrtve pološe in jih znoši na jaso. Ta je s krampom vlačil mrtve tovariše po travi.

Za tem je sledila mučna tšina. Streljanje je ponehalo. Nemci so se zbrali okrog mrtvih in nas žive zasliševali. Mi pa nisimo dali od sebe nobenega glasu. Čez kake pol ure so nas odvedli v dolino. Na žandarmerijski postaji v Blagovici so nas znova zasliševali, topli in suvali, končno pa zvezali po dva in dva, nas vrgli na kamion in nas odpeljali naprej proti Domžalam in nato v Kamnik.

Vsi štirje smo dobro vedeli, kaj bo z nami. Vedeli smo, da nas najprej čaka strahotno zasliševanje, nato pa smrt. V meni je hitro dozorela misel: uiti za vsako ceno. Vso pot do Kamnika sem čakal na primeren trenutek, da bi skočil iz avta, pa žal ni bilo mogoče. Ko pa smo prišli v Kamnik, sem se zavedal, da je to zares zadnja prilika, pa naj se beg konča tako ali drugače. Ko smo se ustavili in stopali s kamiona, sem z vso silo udaril v obraz zastavovca, ki nas je spremljal, skočil nekam med hiše, za mano ostali trile, in sam ne vem več, kje vse sem tekel po kamniških ulicah. Čez nekaj trenutkov sem bil že čez Bistrico, strahotna misel na ostale, ki jih ni bilo za mano. Kot sem pozneje zvedel, so jih Nemci ujeli. Z zadnjimi močmi sem bežal proti Palovčam, kjer sem nato čez tri dni našel ostale preživle borce z Golčaja.

Načrti in možnosti generala De Gaulla

Nad 40 milijonov volivcev v Franciji in prekomorskih posestih bo 28. septembra sprejelo ali odklonilo osnutek nove ustave, ki jo predlaga vlada generala De Gaulla.

To bo četrti povojni referendum v Franciji. Na zadnjem so 13. oktobra 1946 odobrili ustavo, ki jo je sestavila ustavodajna skupščina za Četrto republiko. Na vprašanje: »Ali odobravate to ustavo?« so pritrdilno odgovorili komunisti, socialisti in ljudski republikanci, vse ostale stranke, med njimi De Gaullova, so jo zavrnile.

Sedanji referendum bo v smislu vladnih odločkov na podlagi vprašanja: »Ali odobravate ustavo, ki vam jo predlaga vlada republike?«

Glasovanje bo trajalo en dan od 8. do 20. ure. Na zahtevo volilnih komisij ga bo moč podaljšati do 22. ure. Razen v Alžiriji bodo predsedovali vsem volilnim komisijam predstavniki upravnih oblasti, v Alžiriji pa poveljniki francoskih garnizij. Po alžirskih vaseh pa bo zbirala glasove posebna armadna komisija, ki bo v spremstvu oklopnih avtomobilov in vlakov potovala v »ogrožene« kraje, zbrala izpolnjene glasovnice in jih poslala vrhovnemu poveljstvu. Spričo takšnega načina glasovanja bo izid referenduma v Alžiriji znan šele 2. oktobra.

Osnutek nove ustave so najbolj kritizirali zaradi posebnih pooblastil, danih predsedniku republike, s katerimi so zmanjšane dosežanje pristojnosti parlamenta.

Nova ustava pa naj bi uredila tudi vprašanje novih odnosov med Francijo in prekomorskimi ozemlji, ki imajo zdaj svojo avtonomno upravno ureditev. De Gaulle je na svojem nedavnem potovanju po Afriki razložil svoje nazore o tem. Izjavil je, da bodo Francija in prekomorska ozemlja skupnost, v kateri bo »vsako svobodno« vladal samemu sebi. »To skupnost«, je rekel, »bom predlagal vsem moškim in ženskam, kjerkoli so. Ljudje pravijo: Pravico do neodvisnosti imamo. Kdor jo bo hotel, jo bo lahko takoj dobil. Francija temu ne bo nasprotovala. Določeno ozemlje bi lahko takoj postalo neodvisno, če bo 28. septembra glasovalo z »ne«, kar bo pomenilo, da ne bo

sestavni del predlagane skupnosti in da se bo odcepilo.«

Alžirsko-saharski departementi pa po De Gaullovi in sedanji ustavi ne sodijo v okvir prekomorskih posesti. Imajo jih za sestavni del metropole.

Glavna opozicija proti novi ustavi so komunisti, ki so pozvali svoje članstvo in simpatizerje na odpor. Med drugim sodijo, da vlada po prevratu in uporu francoskih generalov v Alžiriji ter na Korziki, v Franciji že tri mesece režim osebne oblasti. Ta diktatura, pravijo, namerava na referendum izsiliti svoje potrditve in se dokončno ustali.

Neodvisni in katoliški ljudski republikanci so se izrekli za novo ustavo. Na sestankih izvršnih odborov teh strank so bili izraženi nekateri pridržki samo glede De Gaullovi zamisli o parlamentarnem sistemu.

Na kongresu Socialistične stranke, ki se je končal 14. septembra, je nastal razkol. Edouard Depreux je s skupino svojih pristaveh, ki jih je bilo na kongresu okrog 15 %, izstopil iz stranke in ustanovil novo samostojno socialistično stranko. Večina na kongresu pa je na predlog Guy Molleta sprejela resolucijo za ustavo.

V centru je v glavnem zaradi nove ustave prav tako prišlo do razdora. Demokratska unija se je razcepila: Plevonovi pristavi bodo glasovali za ustavo, Mitterandovi pa proti.

Nekdanji radikali iz raznih desidentskih skupin (Edgar Faure, André Maurice, Jean-Paul David) bodo v glavnem glasovali »za«, medtem ko se v radikalni stranki kažejo težnje proti novi ustavi. Značilno je skupno stališče Mendès-Francea in Bourges-Maunourya, ki sta se pred letom dni sprila zaradi alžirskega vprašanja, zdaj pa sta odločna nasprotnika nove ustave.

Cepnav bodo degolisti vsi glasovali za ustavo, niso tako složni, kot je videti na prvi pogled. O tem pričata tudi razdori v organizacijah odbora rešitve v Alžiriji in v Franciji. Boj med degolisti je posebno oster v zvezi z vprašanjem, kaj bo po referendumu. Medtem ko je De Gaulle njih nesporni kandidat za predsednika republike, degolisti niso enotni glede tega, kdo naj bi bil predsednik vlade. Večina je za Jacquesa Soustella.

Prva alžirska vlada pod vodstvom prvih borcev za osvoboditev

Začasni sedež vlade v Kairu — šest arabskih držav že priznalo vlado

Kairo, 19. sept. (Tanjug.) V Kairu, Tunisu in Rabatu so danes hkrati objavili uradno poročilo Alžirske fronte narodne osvoboditve o ustanovitvi začasnih svobodnih alžirske vlade. Za to so se odločili po vrsti sestankov, ki jih je imel izvršni koordinacijski odbor Fronte, doslej najvišji izvršni organ alžirskega osvobodilnega gibanja.

Poučeni krogi zatrjujejo, da so se o tem posvetovali tudi z vladami ZAR, Tunizije in Maroka. Delegacije Alžirske fronte so se nedavno mudile v teh deželah.

V prvi alžirski vladi je 20 članov. Predsednik vlade je dr. Ferhat Abas, vodilni član izvršnega koordinacijskega odbora. Podpredsednika sta polkovnik Krim Belkadem, ki je hkrati tudi obrambni minister, in Ahmed Ben Bela, ki je zdaj v ječi v Parizu. Razen njih je v vladi še 15 ministrov in trije državni tajniki. Zunanji minister je dr. Amin Debagin, notranji polkovnik Lah-

dar Ben Tobal, minister za oborožitev in preskrbo polkovnik Mahmud Serif, minister za severnoafriške zadeve Abdel Hamid Mahri, za gospodarstvo in finance dr. Ahmed Francis, za informacije pa Muhamed Jazid.

Sedež vlade bo za zdaj v Kairu. Vlada je odgovorna Nacionalnemu komiteju alžirske revolucije, nedavno ustanovljenemu najvišjemu predstavniškemu organu osvobodilnega gibanja. V tem odboru, ki ima 52 članov, so zastopani vsi sloji alžirskega prebivalstva.

Alžirska Fronta je o ustanovitvi začasnih vlade uradno obvestila tuja diplomatska predstavništva in vlado v Kairu ter zahtevala, naj jo priznajo. V Kairu so danes uradno objavili, da je vlada ZAR že priznala svobodno alžirsko vlado. Kakor poročajo iz Bengazija, jo je priznala tudi Libija. Predsednik libijske vlade Kobar je o tem obvestil predsednika Ferhata Abasa. Prvo alžirsko vlado so priznali tudi Irak, Tunizija, Maroko in Jemen.

Na sestanku z novinarji v Kairu je predsednik Ferhat Abas danes prečital proglas o ustanovitvi začasne vlade. Vlada bo pripravila te dni deklaracijo in v njej obrazložila razloge, ki so narekovali njeno ustanovitev, kot tudi ukrepe, ki jih namerava uveljaviti, da bi se končala vojna v Alžiriji.

Sodijo, da bodo alžirsko vlado v kratkem priznale še ostale arabske dežele. Poučeni krogi zatrjujejo, da bo Alžirija sprejeta tudi v Arabsko zvezo že na bližnjem zasedanju njenega sveta, ki se bo sestel 1. oktobra. Opozarjajo, da bi utegnila začasna vlada v OZN zahtevati, naj Francija izpusti njenih pet ministrov, ki so skupno s podpredsednikom Ben Belo v francoskih ječah.

Sestanek v Železni Kapli

Odpor proti gonji avstrijskih šovinistov

Dunaj, 19. sept. (Tanjug.) Na sestanku v Železni Kapli so Slovenci odločno protestirali proti organizaciji nove »šolske stavke« na Korškem in oživiljanju šovinistične gonje. Opozorili so na obveznost pristojnih avstrijskih organov, da preprečijo sleherni bojkot dvojezičnih šol, da zatrgo gonjo proti slovenski manjšini in da uveljavijo določbe 7. člena državne pogodbe.

Iz Celovca poročajo, da Slovenci tudi v drugih krajih čedalje bolj javno izražajo svoje skrbi in nejevoljo spričo zaostrene gonje desničarskih elementov, ki skušajo po neuspeli spomladanski šolski stavki zdaj organizirati novo »stavko«.

O tej najnovejši akciji proti sedanjim ljudskim šolam z obveznim poukom v nemščini in slovenščini na podlagi uredbe iz leta 1945 poročajo ne samo lokalni, marveč tudi nekateri osrednji avstrijski časniki, ki popularizirajo priprave za splošno »šolsko stavko« na južnem Kor-

škem, napovedano za 29. in 30. september ter 1. oktober. Tako tudi tisk podpira to protizakonito akcijo.

«JESENSKA» SERIJA JEDRSKIH EKSPLOZIJ

Las Vegas, 19. sept. (Reuter). — V Nevadu se je danes začela jesenska serija poskusnih eksplozij jadrskih bomb. Popoldne so z balonom prekusili atomsko bombo z eksplozivno močjo 1000 ton TNT. V prihodnjih šestih tednih bo na vrsti skupno deset atomskih eksplozij.

Na Kemoju: Česa je kriva ta mati, da so ji razdejali dom?

Spet jedske eksplozije v Sovjetski zvezi?

Moskva, 19. sept. Radio poroča, da bo začela SZ ponovno preizkušati svoje jedske bombe, če ZDA in Velika Britanija ne bodo opustile svojih poskusov. Radio pravi, da SZ ne more več ostati ravnodušna spričo tega, da obe zahodni državi še nadalje izpopolnjujeta svoje jedsko orožje.

Uspešno sodelovanje

naših arheologov na mednarodnem kongresu v Rimu

V Rimu je bil te dni mednarodni kongres arheologov. Na njem se je zbralo več kot 700 arheologov, med njimi tudi nekaj znanstvenikov iz naše države. Skupno je bilo prečitano na kongresu okoli 120 referatov s področja arheologije. Referati so predvsem obravnavali nova odkritja na tem področju in v zvezi s tem razne kulturno-zgodovinske probleme, ki zadevajo arheološko delo.

Posebno pozornost so posvetili metodiki arheološkega raziskovanja. Ugotovili so, da odkriva razvoj tehničnih znanosti tudi za arheologijo ogromne možnosti (na primer zračna fotografija). Rimski »Tempo« je v svojem pregledu o delu kongresa med 120 referati opozoril na najvažnejše, med njimi tudi na referat, ki je obravnaval arheološka dela v Dialektanovi palači v Splitu. O tem je poročal direktor ondotnega arheološkega muzeja dr. Gabričević. Razen tega so naši arhe-

ologi na kongresu prečitali še štiri referate, v katerih so med drugim obravnavali tudi nova izkopavanja v Sempetru v Savinjski dolini.

DEMOKRŠČANSKI KONGRES V KIELU

Razorožitev pred združitvijo?

Na Zahodu se Adenauer zanaša na De Gaulla

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Bonn, 19. sept. V Kielu se je danes začel osmi kongres vladne Demokratske unije, ki bo trajal več dni in se ga udeležuje nekaj 1000 delegatov. Spričo najnovejši pobud na področju razorožitve kot tudi sedanjega zasedanja Generalne skupščine OZN bo tudi na tem kongresu po vsej priliki težišče na zunanje-političnih vprašanjih, namesto na notranjih. Na to kaže tudi uvodni referat predsednika Adenauerja.

Ko je govoril o nemškem vprašanju, je Adenauer obdoližil Sovjetsko zvezo, da onemogoča združitve Nemčije, in »jo zadene vsa odgovornost za zlo, ki se dogaja v Vzhodni Nemčiji«. V zvezi z najnovejšo sovjetsko noto, ki se zavzema za četverno komisijo, ki naj pripravi ureditev nemškega vprašanja, je sicer menil, da priznava odgovornost štirih velesil za zdru-

žitve, zavrnil pa je predlog, naj bi hkrati obe nemški vladi začeli pogajanja, češ da bi to pomenilo pripoznanje vzhodne vlade in priditev nemške razdelitve.

Adenauer je obrazložil tudi sedanje stališče svoje stranke in vlade glede razorožitve. Z geslom: »Kontrolirana razorožitev je najvišji politični cilj« tokrat ni več vezal tega vprašanja z nemško združitvijo. Tako je nekako molče le dal prednost razorožitvi. Izrekel se je za najnovejši sovjetski predlog o razorožitvi, ki da omogoča podlago za sporazum. Vendar je pristavil, da pomenita prav zahodnonemško oboroževanje in krepitve Atlantske zveze »uspešno zaščito pred sovjetsko agresijo«.

Adenauer je govoril tudi o svojem sestanku z De Gaullo in izrazil prepričanje, da je Francija »zdaj na pragu mirnejšega in enakomernejšega razvoja«. Menil je, da se bodo francosko-nemški odnosi v prihodnje dobro razvijali.

Demokratska frakcija v Zveznem zboru je posebej pozvala socialne demokrate, naj »opustijo svoje razredno-ideološke in marksistične pozicije«. Delavskim sindikatom pa je očitala njihovo sodelovanje v protiatomskih kampanjah ter vmešavanje v politično življenje. Milan Bajec

Obstreljevanje Kemoju se nadaljuje

Tajpeh, 19. sept. (AFP). — Kitajsko topništvo je danes nadaljevalo bombardiranje Kemoja. Od polnočnega do večera so izstrelili 6613 topovskih granat na del obale, kjer so Cangkajskove ladje poskušale izkrcati vojaško gradivo in živila za kemojsko garnizijo. Kakor poroča pekinški radio, je Kitajska danes sedmično opozorila ZDA, naj podvzamejo ukrepe, da ameriške vojne ladje ne bodo kršile kitajskih teritorialnih voda na fukienskem področju. Danes je po teh vesteh pet ameriških vojnihi ladij ponovno priplulo v kitajske teritorialne vode.

POSKUS UMIKA

London, 19. sept. (Reuter). — Včeraj so se začeli manevri oboroženih sil Atlantske zveze, na katerih sodelujejo vojne ladje in letala iz Velike Britanije, Francije, Zahodne Nemčije, Nizozemske in Portugalske. Privrati sodelujejo na teh manevrih tudi zahodnonemski čistihi min in podmornice. Namen manevrov je preizkusiti umik z britanskih otokov.

Tehnica se nagiba...

Generalni komite OZN je po razpravi o indijskem predlogu sprejel ameriško tezo, da položaj za obravnavanje te zadeve letos še ni primeren

New York, 19. sept. (Reuter) Danes popoldne je Generalni komite OZN razpravljal o indijskem predlogu, da bi sprejeli na dnevni red letošnjega zasedanja vprašanje sprejema LR Kitajske. Indijski delegat Krišna Menon je ob-

razložil stališče svoje vlade in med drugim izjavil, da Generalna skupščina s tem, ko odklanja obravnavanje tega vprašanja, ignorira svoje obveznosti do Ustanovne listine OZN. Ameriški delegat Cabot Lodge je nasprotoval indijskemu predlogu in dejal, da je letošnje leto še manj ugodno za razpravljanje o tej zadevi, kakor so bila prejšnja. Hkrati je formalno predlagal odklonitev indijske zahteve.

Zatem so člani komiteja obravnavali stališča svojih vlad do tega vprašanja. Po končani debati so prešli na glasovanje. Indijski predlog je bil zavrnjen z 12 proti 7 glasovom in 2 vzdržanimi glasovoma. Zatem so glasovali o ameriškem predlogu, ki je bil sprejet z 11 proti 7 in 3 vzdržanimi glasovi. Za ameriški predlog so glasovali predstavniki Pakistana, Britanije, ZDA, Urugvaja, Avstralije, Ekvadora, Francije, Japonske, Libanona, Nizozemske in Cangkajska, proti so glasovali predstavniki Romunije, ZSSR,

Ceylona, Češkoslovaške, Indonezije, Irske in Nepala, medtem ko so se glasovanja vzdržali predstavniki Salvadorja, Grčije in Mehike. Vprašanje sprejema LR Kitajske lahko zdaj ponovno načne Generalna skupščina.

Na današnji seji je Generalni komite sprejel na dnevni red dve točki, ki jih bo pripravil Generalni skupščini. To sta predlog Ukrajine, da OZN podpre organiziranje mednarodnega zdravstvenega leta, in sovjetska zahteva, naj Generalna skupščina prouči vprašanje zmanjšanja vojaških proračunov velikih sil, denar, ki bi ga tako prihranili, pa bi porabili za razvoj zaostalih dežel.

FUKIENSKA FRONTA

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Peking, septembra Fukienska fronta ni bila formirana včeraj, niti pred mesecem dni, ko so z nje začela prihajati skrb zbujajoča poročila. Nastala je že pred leti, tistega dne, ko so našli poraženi in s celine pregnani ostanki Cangkajskove armade svoje zadnje pribežališče na Tajvanu (Formozii), Penghujskih otokih (Pescadorih) in na kitajskih obalnih otokih. Fronta je nastala, ko so pregnanci to pribežališče, ki ga ne štiti njihova lastna moč, marveč tuje jeklo, prelito v topove in ladje, absurdno proglasili za »pravo Kitajsko« in »izpostavljenno mostišče svobodnega sveta«. Tedaj je torej nastala fukienska fronta. Gre za več tisoč kilometrov dolgo obalo južnokitajske pokrajine Fukien, ki leži nasproti Tajvanu in na katero na severovzhodu mejita otoka Macu in Kemoj.

Videl sem v kinu: ta dva otoka sta zelo blizu kitajske obale. Z obale ju je moč videti s prostim očesom. Komaj nekaj kilometrov širok pas nekaj loč dvoje obal, na katerih so topovi zmeraj na preži. V filmu je bilo tudi prikazano, kako vojnuni in diverzanti z otokov skrivaj plavajo na

nasprotno stran in kako sestavljajo vojski s te obale velika, iz desk sestavljena gesla in jih pritrjena na splave, potiskajo proti otokom, dokler ne pridejo v območje nasprotnikovega strojničnega ognja. A to zadostuje, da ti isti na otokih tudi brez daljnogleda lahko vidijo, kaj piše na njih.

Zdaj pa topovi na tej fronti dneve in dneve bruhajo ogenj. Ladje se potaplajo, letala padajo v morje, naselja se rušijo in ljudje umirajo.

Pred dnevi sem spet gledal kitajski tednik o položaju na tej fronti. Predvajali so ga, morda ne docela po naključju, takoj po tretjem delu »Tihga Dona«, ki humano oboja vojno in razdejanje. Slike iz tednika so bile grozljive: hiše, ki so jih bombe spremenile v pogorišča, pobabljeni in pobiti ljudje, sestreljena letala, ki strmoglavno padajo v morje, vojski, ki na trupih padlih prisegajo maščevanje...

Vznenmirjenje, ogorčenje in protesti na Kitajskem čedalje bolj naraščajo. Kitajska voditelja Ču De in Čen Ji sta na raznih sprejemih ostro obsodila »provokacije v območju Tajvana«. Tisk je vsak dan poln člankov z ogor-

Hruščev odgovarja Eisenhowerju

Moskva, 19. sept. (AP). — Sovjetski premier Hruščev je danes poslal noto predsedniku Eisenhowerju o položaju v formoški ožini. Premier Hruščev je 9. septembra v poslanici Eisenhowerju zahteval umik ameriških sil s Formoze. Predsednik Eisenhower je na poslanico odgovoril tri dni pozneje, zdaj pa Hruščev odgovarja predsedniku Eisenhowerju.

V pismu pravi Hruščev med drugim, da Sovjetska zveza v celoti podpira kitajsko ljudstvo, ki mu ne bo preostalo drugega, kakor da izžene sovražnika s svojega ozemlja.

Tudi Mavritanija

terja neodvisnost od francoske vlade

Kairo, 19. sept. (AP) Generalni sekretar osvobodilne armade Mavritanije princ Zakarija Ibn Kainur je danes na tiskovni konferenci izjavil, da bo mavritansko ljudstvo, če mu Francija ne bo priznala neodvisnosti, prisiljeno objaviti sestavo svoje svobodne vlade.

Ko je govoril o bližnjem francoskem referendumu, ga je ocenil za »kratkovidno« potezo premiera De Gaulla. Zatem je dejal, da bi sprejete De Gaullove ustave povečalo nevarnost razširitve obo-roženega spopada v Afriki, ker Francija z odklanjanjem neodvisnosti mavritanskemu ljudstvu samo povečuje težkoče, s katerimi se srečuje. Princ Zakarija je na koncu izjavil, da osvobodilna armada Mavritanije ne bo odložila orožja, dokler s pogajanj in svobodnim referendumom ne bo dosegla razumevanja med obema

Optimistična presoja Fosterja Dullesa

New York, 19. sept. (Reuter). Ameriški zunanji minister Dulles je nocjo novinarjem izrazil upanje, da bo nevarnost na Daljnem vzhodu obvladana. Ko se je dotaknil razgovorov veleposlanikov ZDA in Kitajske v Varšavi, je rekel, da »gre za načela, o katerih ni mogoče pričakovati, da bodo na teh razgovorih vskladeni«, in dodal, da je močno najti rešitev spora, če se bodo razgovarjali o praktičnih vprašanjih.

Kupi mi, mamica...

- ALI UVOZNIKI IN
- INVESTITORJI DOVOLJ
- UPOŠTEVAJO NAŠE
- MOŽNOSTI

podogbe, celo mnogo boljše, kakor so pričakovali. Zanimanje tujih kupcev za končne lesne izdelke, zlasti za pohištvo, je zelo veliko. Računajo, da bodo samo v nekaj dneh sklenili pogodbe za 1,5 milijona dolarjev.

Zagreb, septembra
Deček je pozorno ogledoval mali električni vlak, ki ga je Ljudska tehnika prikazala na Zagrebškem velesejmu. Vlekel je mater za rokav in medtem ko so njo bolj zanimali gospodinjinski aparati, je vpil na ves glas: »Kupi mi tole, mamica!«

Prisostvovala sem nekemu sestanku predstavnikov naše zunanje trgovine, ki je bil te dni v upravem posloju zagrebškega velesejma, kjer so govorili o podobnih stvareh. Govora je bilo tudi o načrtih in namerah podjetja za nakupe na velesejmu, o možnostih za prodajo blaga. Govorili so, kako je treba najbolj smotrno izkoristiti velesejem kot stekališče poslovnih ljudi in gospodarstvenikov iz vseh krajev sveta, kjer se blago ponuja samo, kupci pa odpirajo račune.

Glede na to, kar smo tu slišali, kaže, da bodo na velesejmu sklenili ugodne pogodbe, zlasti za izvoz. Številna podjetja in izvozniki oziroma uvozniki sicer sklepajo pogodbe tudi mimo sejmov, čez leto, kar je razumljivo in upravičeno. In prav zato ne gre podcenjevati izjave nekega predstavnika našega zunanjetrgovinskega podjetja, ki pravi, da za vse proizvode lesne industrije na velesejmu sklepajo ugodne

UVOZ — DRUGA STRAN MEDALJE

Podobno je tudi pri drugih gospodarskih panogah.

Pri uvozu pa je stvar nekoliko drugačna. Tu se nehoti spomnimo malčka, ki je zahteval od mame, naj mu kupi vlakec.

Tako na zagrebškem kot na beograjskem sejmu so razstavili mnogo proizvodov. Za uvoz opreme, strojev in raznih naprav se je prijaviilo mnogo domačih interesentov. Zahteve so bile umestne in tudi neumestne, včasih tako velike, da bi bilo treba za nabave več sto milijonov dolarjev.

Toda ali vsi stroji, o katerih so nekateri uvozniki izrazili željo, da bi jih kupili, ustrezajo naši investicijski politiki, rekonstrukcijam, ki jih predvidevajo v posameznih tovarnah, politiki zmanjšanja plačilnega primanjkljaja s tujino?

V sedmih mesecih tega leta je dosegla vrednost izvoza jugoslovanskih izdelkov 72,404 milijarde, vrednost uvoza pa 125,240 milijarde deviznih dinarjev.

Lani smo uvozili razne stroje, naprave in drugo v vrednosti 198,394 milijard dinarjev. Ko so analizirali te številke, so menili, da bi bil uvoz lahko manjši in da niso najbolje varčevali in tudi ne dovolj upoštevali, kaj proiz-

Viličar zlahka dviguje in prevaža težka bremena

vaja naša industrija in za kaj trošimo devize.

VELIKE OČI, A MOŽNOSTI?

Bati se je, da se tudi letos ne bi ponovilo kaj podobnega. Državni organi so sicer ustanovili komisijo, ki prej, preden uvozi kakršenkoli stroj, privoli v njegov nakup, bodisi, da je nujno potreben za nadaljnjo reprodukcijo, ali pa takšnih strojev doma ne proizvajamo. Toda posamezni investitorji in uvozniki včasih zametavajo to prakso.

Na Zagrebškem velesejmu so razstavili zares lepi in kvalitetni izdelki ter novosti. Naša mlada in nova industrija, ki se je komaj trdno postavila na lastne noge, potrebuje več avtomatov in modernih sredstev za delo. Podjetja je treba obnoviti in razširiti. Toda kako, s kakšnimi sredstvi?

Vsekakor ne tako, da bodo za vsak inozemski izdelek »zažvenketale« na mizo devize. Pa tudi na ta način ne — kakor malček, ki je zahteval od svoje matere, naj mu kupi električni vlak — da bodo za vsako ceno zahtevali odobritev za sleherni nakup.

- Naša dežela je resen kupček v tujini in za številne tvrdke soliden partner tako v uvozu kot v izvozu. Številke nad 125 milijard deviznih dinarjev, za kolikor smo nakupili blaga, ne gre podcenjevati. In prav zato imajo naša podjetja, kadar kupujejo, pravico izbirati, zahtevati ugodnejše pogoje, da nabavijo tisto, kar najbolj ustreza našim razmeram in možnostim.

KAKO PA JE V PRAKSI?

Neka naša tovarna, čeprav je bila resen kupec nekaterih inozemskih naprav, se na primer ni

potrudila, da bi od prodajalca dobila blago na kredit, marveč je takoj ponudila gotovino. Ko so predstavniki investicijske banke proučili besedilo pogodbe in videli, da bi lahko tovarna nabavila to blago pod mnogo bolj ugodnimi pogoji, so ji priporočili, naj se še pogaja. Pogajanja so se nadaljevala, opremo pa so nabavili na odplačilo — na kredit z rokom pet let.

Se en primer: V dveh krajih v naši državi so zgradili novi predilnici bombaža. Oba investitorja sta naročila opremo v tujini prek dveh različnih tvrdk, katerih vsaka je naročala za svojo predilnico. Toda mar tega ni moglo opraviti eno podjetje in nastopiti v inozemstvu kot kupec za dve predilnici? Mar v tem primeru nakup ne bi bil ugodnejši?

- Pogodbe, ki jih sklepajo na naših sejmih, bi bile mnogo bolj ekonomične, če bi domači kupci, predvsem investitorji, nastopili bolj načrtno in sistematično, če bi bolje poznali razmere na svetovnem trgu in potrebe v deželi. Prav tako pa tudi, če bi tudi tuji proizvajalci dobavljali predvsem tisto, kar nam primanjkuje.

Nataša Djurić

AKTUALNOSTI!

V združitvi je moč

Čudni pojavi pri oddajanju gradbeno-obrtnih del — Kljub pomanjkanju obrtniških zmogljivosti se državna obrtna podjetja bore za zaslužek

Te dni je bil v Ljubljani sestanek, ki so se ga razen zastopnikov gradbenih obrtnih podjetij iz Slovenije udeležili tudi podpredsednik Zdrženja Dragoljub Zubanovič, sekretar Zdrženja Borivoj Džordžević ter sekretar Sekcije za Slovenijo Zvezne zbornice gradbenih podjetij in industrije gradbenega materiala dr. Milan Orožen. Razpravljali so o problemih na področju gradbenega obrtništva o nujnosti združevanja gradbeno obrtnih podjetij v lastno združenje Zdjaj so ta podjetja včlanjena v razne zbornice, povsod pa je gradbeno obrtništvo glavna dejavnost zbornice, tako da nihče v celoti ne rešuje problemov s področja gradbeno obrtništva. Doslej se že skoraj v vseh republikah ustanovili združenja gradbeno obrtnih podjetij, zdaj pa ustnavljamo tako združenje tudi v Sloveniji.

Neprestano ugotavljamo, da je gradbeno operativna danes že sposobna graditi v razmeroma kratkih rokih ter da predstavljajo ozko grlo v gradnji obrtna dela. To je resnica. V zvezi s tem pa zopet stisimo: zmogljivost obrtnih podjetij je premajhna, da je strojni park zastarel in zato obrtna podjetja niso v stanju izvršiti del v določenih rokih, zato ne morejo konkurirati privatnemu sektorju itd. Ali je tudi to povsem resnično?

»NIHCE NE VE, KAJ IMAMO IN KOLIKO RABIMO«

Po izjavi Dragoljuba Zubanoviča danes nihče v državi ne ve, kolikšna je zmogljivost obrtnih podjetij, kaj imamo in koliko potrebujemo. To iz preproste vzroka, ker nihče nima pregleda nad obrtno zmogljivostjo v državi, ker obrtna podjetja sama skušajo na raznih straneh in preko raznih zbornic uveljaviti svoje zahteve. Danes imamo na nekem področju preveč obrtnih podjetij iste stroje, na drugem pa teh strojev sploh ni. Ni čudno, če tako stanje privede izkoriščajo privatni obrtniki, ki s svojimi ponudbami konkurirajo državnim podjetjem.

»Vedno ostreje občutimo čudno anomalijo,« je dejal dr. Milan Orožen. »da se ob tem, ko tarnamo o pomanjkanju obrtniške zmogljivosti, obrtna podjetja bore za zaslužek ter iščejo sredstva, s katerimi bodo lahko krila svoje obveznosti, za lastno investiranje pa jim skoraj ne ostane ničesar. Na drugi strani pa privatni obrtniki prevzemajo dela s konkurenčnimi ponudbami, ker izvršujejo ta dela z našimi delavci, ki hodijo ob prostem času k njim kušmariti.«

Dejstvo, da masovno prevzemajo privatni obrtniki dela na stavbah, da jih izvršujejo, v primerjavi z državnimi podjetji, v razmeroma krajših rokih ter da nastopajo na licitacijah z ugodnejšimi ponudbami, skriva v svojih nedrjih razne, sicer največkrat legalne nepravilnosti oziroma nezakonitosti glede oddajanja in izvrševanja del.

HOKUS POKUS PRIVATNIH OBRTNIKOV

Oglejmo si samo nekatere splošno znane primere. Privatnemu obrtniku dovoljuje zakon zaposlovati največ pet ljudi. Po analizi, ki jo je napravilo Zvezno združenje gradbeno-obrtnih podjetij, pride v letu dni na enega zaposlenega približno mi-

ljon do milijon in pol bruto dohodka. Če ima obrtnik pet ljudi, bi torej smel biti njegov letni bruto promet do petnajst milijonov. Znan je po primeri, ko tak obrtnik z eno samo pogodbo sprejme delo v vrednosti 20 in več milijonov dinarjev in to v konkurenčnem roku (!). Kako je to mogoče?

- Tu ne more biti drugače, kot da za takega obrtnika delajo številni ilegalni mojstri in pomočniki, sicer zaposleni v državnih podjetjih. Razliko, zaradi neobdavčenosti delovne sile, seveda spravljajo obrtniki nam v žep, razen tega pa lahko kušmarje plača tudi do 10 odstotkov bolj kot podjetja.

KAR PO DOMACE

Razširjeni so tudi pojavi, ko podjetja oddajajo obrtniška dela ponudnikom, običajno je to privatnik, ne da bi bili prisotni tudi ponudniki, ki so sodelovali na licitaciji (kar je dolženo po zakonu) in celo ne da bi oddajanje del je nezakonito, vendar obrtna podjetja takih primerov ne prijavljajo pristojnim organom, ker želijo ostati s podjetji v dobrih odnosih. Običajno podjetje, ki je oddalo delo privatniku, obrzloži svoj sklep, da je bila njegova ponudba ugodnejša. Proračuni seveda strojijo. Toda, če pa bi naša strojkovna komisija opravljala dela pregleda in ocenila, bi videli, da so v zaključnem izračunu bila dela opravljena mnogo dražje, kot pa so bile stavljenе ponudbe državnih podjetij.

Opozorili smo le na nekaj primerov, ki jih srečujemo na naših gradbiščih. Nedvomno bi ob takih in podobnih pojavih lahko govorili več. S temeljitimi analizami in pravimi pa bi prišli verjetno do prav malo razveseljivih zaključkov. Zdravilo gradbeno obrtnih podjetij naj bi razen tega, da bi reševalo vprašanje vključevanja obrtnih zmogljivosti s splošnim razvojem gradbeništva in našimi potrebami, tudi zorovalo pravilnost in zakonitost tako glede oddajanja kot izvrševanja gradbeno obrtnih del.

M. G.

Nevarna igla v nepravih rokah

Radioaktivna igla kobalta-60 je bila v zeniški železarni 24 ur nezavarovana in je njeno sevanje ogrožalo zdravje 17 delavcev — Igla spet v svinčenem oklepu

Zenica, 19. sept. (Tanjug). — V zeniški železarni so našli in spet vtaknili v svinčni oklep radioaktivno iglo kobalta-60 z jakostjo 350 milikurie, ki jo je vzel električar Abaz Uzeirbegović, ne vedoč za njene lastnosti. Iglo je imel spravljeno v svoji miznici 24 ur in v tem času je, kolikor so mogli ugotoviti, v njegovo pisarno prišlo 17 delavcev.

Sodelavec sarajevskega centra za boj proti radioaktivnemu sevanju dr. Nedžib Sačirbegović, ki je z ekipo iz tega centra iskal iglo z monitorjem — napravo za ugotavljanje radioaktivnih virov, je izjavil, da je za zdaj težko reči, kakšne bodo posledice pri teh delavcih, da pa na podlagi ugotovljenih dejstev

sodi, da posledice ne bodo hujše, razen pri Uzeirbegoviću, ki je bil sevanju najbolj izpostavljen.

Kobaltna igla je last sarajevskega podjetja »Elektroprojekt«, ki je v zeniški železarni pregledovala kotle.

Tehnik, ki je delal s kobaltno iglo, jo je nekje odložil. Nanjo je pritril opozorilo »Smrtno nevarno«, toda takšnih opozoril je v železarni več.

»Elektroprojekt« se že štiri leta ukvarja z uporabo radioaktivnih izotopov pri raziskavi materiala, to pa je bila prva nevarna te vrste, ki se je pripetila.

Vse delavce, ki so prišli v prostor, v katerem je bila igla, so zdravniki pregledali.

»Le še to bi si želeli, da...«

Mala anketa med našimi bralci, kako so preživeli svoj dopust

Glavna turistična sezona je že pri kraju. O njej smo precej govorili in pisali že od rane pomladi. Mnogo je bilo raznih obvestil, kje in po kakšnih cenah je mogoče letovati, in ljudje so šli letos k morju verjetno bolj kot druga leta. Toda, ali so bila obvestila iz turističnih krajev točna, so bile obljube izpolnjene? Kaj je bilo dobro in kaj bi bilo treba prihodnje leto popraviti, da bo letni odmor naših ljudi še prijetnejši? Ta vprašanja smo zastavili šestim našim

bralcem in bralkam in si zabeležili njihove odgovore.

PREVARANI TABORNIKI

MILJA KRASOVSKI, uslužbenka pri Glavnem odboru Zveze sindikatov Slovenije:

»Teško sem pričakovala svoj prvi dopust, saj imam zelo malo prostega časa, ker vzporedno še študiram na pravni fakulteti. Čakalo pa me je precejšnje razočaranje. Stvar je namreč v tem: ko sem povprašala pri »Putniku« v Ljubljani, kakšne

so možnosti za taborjenje na otoku Hvaru, so mi dejali, da je campiranje tam popolnoma svobodno in dovoljeno. Po tem »obvestilu« sem se z družbo in seveda obilno priljago pogumno odpeljala na Hvar in se takoj po prihodu obrnila na tamkajšnje poslovalnico »Putnika« z vprašanjem, kje je prostor za taborjenje. Lahko si predstavljate naše obraze, ko so nam po dvodnevnih vožnjah neprijazno povedali, da je na Hvaru taborjenje strogo prepovedano. Naj bi se sedaj spet vkricali na ladjo in se odpeljali drugam? K sreči nas je v tem težkem položaju rešil neki domačin, ki nam je dovolil taboriti na vrtu ob svoji hiši. — Tudi cene na Hvaru niso bile dosti privlačnejše od onih v Dubrovniku, kjer smo zaključili svoj letošnji dopust.«

ZVEČER: PLES, KINO IN...?

ROBERT MAČEK, tehnik pri podjetju »Slovenija ceste«:

»Letos sem se odločil, da svojega dopusta ne bom »prečepel« v enem kraju. Napravil sem potovanje z motornim kolesom od Kopra preko Pule in Reke do Splita. Tam sem naložil motor na vlak in se odpeljal v Ljubljano. Ni mi žal za to potovanje, saj je bilo zelo prijetno. Posebno pa mi je bilo všeč, da nisem bil vezan na naše turistično-prometne zveze. V večjih krajih sem se zadržal največ dan ali dva, dnevno pa sem prevozil okoli 50 km. Najbolj pa me je naša turistična Dal-

Prijetne plaže na Hvaru vsako leto privabljajo tisoče turistov

macija razočarala po tem, da je večerna zabava tudi v največjih mestih omejena na ples in kino, pa tudi postrežba pogosto ni primerna zelo visokim cenam. Tako se mi je n. pr. večkrat zgodilo, da sem moral po pol ure čakati na limonado, ki je stala — 130 dinarjev.

PRIHODNJIČ SPET POD SOTORI, TODA BLIŽE MESTU! BORIS STRGUL, delavec v tovarni »Rog«:

»Naš sindikat je letos organiziral taborjenje v Poblah pri Novem, kjer sem tudi jaz prebil svoj dopust z družino. Cena dnevnemu penzionu je bila 250 dinarjev, za otroke pa polovico manj. Všeč nam je bilo pod šotori v naravi. Morda bi si prihodnje leto želeli taboriti le nekoliko bližje kakemu večjemu kraju. V Poblah namreč ni bilo dobri nobenega sadja ali zelenjave, pa tudi večerne zabave ni bilo nobene.«

SLABA POSTREŽBA V ZAČETKU SEZONE JOŽE URBANČ, prometnik na železniški postaji Ljubljana:

»Dopust sem preživel s svojo ženo v Železniškem počitniškem

domu na Rabu. Penzion je stal 350 dinarjev za osebo, za otroke pa polovico manj. Dom je zelo zelo urejen, tudi hrana je bila izdatna, posebno razveseljivo je bilo, da sta mala dva dočila na krožnik skoraj prav toliko kot midva z ženo. Le postrežba ni bila najboljša. Morda zato ne, ker je bilo to šele v začetku junija — v začetku sezone — ko stvar še ni stekla tako, kot bi morala. Imel sem vtis, da je takrat kvalificiranega gostinskega kadra primanjkovalo skoraj v vseh naših letoviščih, saj je bil položaj na Braču, kjer sem letoval lani, zelo podoben letošnjemu na Rabu.«

NIJKER ZANESLJIVEGA TURISTIČNEGA VODICA? JOŽE PODOBNIK, delavec v tovarni Litostroj:

»Svojo družino sem letos popeljal taborit v Jastrebiču, 10 kilometrov južno od Sibenika. V Ljubljani so me pravilno obvestili, da je kraj zelo primeren za taborjenje, saj smo se lahko utaborili v prelepem borovem gozdičku tik ob morju. Potem pa so nastopile težave: po pitno vodo je bilo treba hoditi nekaj sto metrov, čez drn in strni, vse, kar smo pozabili

prinesti s seboj, pa smo lahko dobili nič bliže kot v — Sibeniku. Želel bi, da bi naše turistične organizacije do prihodnje sezone sestavile spisek vseh primerno urejenih camping-prostorov v Jugoslaviji in da bi ta spisek ne imel neljubih pomanjivosti.«

»MIRNE« POČITNICE: DVE DRUŽINI V ENI SOBI

JANEZ VETROVEC, sekretar podjetja SAP-Turist biro:

»Z družino sem letoval v sindikalnem počitniškem domu občine Ljubljana-Moste v Crikvenici. Cena je bila ugodna (300 dinarjev za osebo, za otroke pa 150), tudi hrana je bila okusna in izdatna. Stanovanja pa so bila sila neurejena. Tako so mene z ženo in dvema otrokoma namestili v sobo 4 x 4 m, kjer je hkrati letovala družina z enim otrokom, v predstvi istega stanovanja pa je preživljal »mirne« počitnice drug zakonski par tudi z lepim številom malih krčičačev. Kaže, da ljudje v Ljubljani, ki so razporejali bivanja v Crikvenici, niso nikdar videli svojega počitniškega doma, tako da so se precej vračunali pri njegovih zmogljivosti.«

S. P.

V pristanišču na Rabu

Mariborska kulturna revija bo trajala od 20. septembra do 4. oktobra

V soboto, 20. septembra, se bo začela v Mariboru kulturna revija z odprtjem razstave del likovnih umetnikov iz Maribora in Ljubljane zvečer ob šestih in Umetnostni galeriji, ob osmih pa bo Slovensko narodno gledališče uprizorilo Cankarjeve Hlapce.

V nedeljo dopoldne bodo odprli v Pokrajinskem muzeju v Mariboru razstavo mariborskih dijaških listov in almanahov od leta 1846 naprej. Z razstavo bo povezana tudi počastitev dvostoletnice Klasične gimnazije, iz katere je prišla večina listov. V istem muzeju bodo odprli še eno razstavo, »Boj za severno mejo 1918-1919«, s katero bodo počastili 40-letnico borbe generala Maistra za severne slovenske kraje.

Mariborska kulturna revija bo pod pokroviteljstvom predsednika Okrajnega odbora Socialistične zveze Miloša Ledineka, in ima namen prirediti jesenski pregled svojih kulturnih dosežkov. Prireditelj je dr. Aleš Bebler.

ditelji nimajo visokoletečih načrtov in želja, da bi se predstavili z novim festivalom ali slavnostnimi igrami, temveč se zadovoljujejo z revijo, s pregledom uspešnih prireditev. Da ne bi obtičali v ozkih mejah, bodo revijo dopolnili z gostovanji nekaterih ljubljanskih in zagrebških umetnikov in ansamblov. To bo omogočilo zanimivo primerjavo, estetsko korekturo kulturne dejavnosti in novo

umetniško doživetje. Tudi Jugoslovanska kinoteka bo predvajala nekaj filmov.

Skoraj vsak dan od 20. septembra do 4. oktobra bo na sporedu kakšna prireditev. Program je bogat in ustreza namenu, da bo po poletnem počitku poživil mariborsko občinstvo. Takšna poživitev se gotovo ne bo nehala z zaključkom kulturne revije, temveč bo imela daljnosežni vpliv. J. P.

Zadružni škodljivci

Visoka odkupna cena, a majhni zadružni skladi — Navijanje cen na sosednjih področjih — Ustrezni ukrepi zoper škodljivce

Osnovni savez poljoprivrednih združenj Varaždin se je pritožil na Okrajno zadrugo zvezo Maribor, češ da Kmetijska zadruga Ormož krši dogovore in predpise o poslovanju. V pismu med drugim pravi, da je v zvezi opozorilom, preprečevanjem in preprečevanjem organske trine inšpekcije Kmetijske zadruga Ormož prekršila vse dovoljene meje in povzročila v njihovem okraju mnogo gospodarske škode. Za takšno trditve je navedla nekaj dokazov.

V varaždinskem okraju so se sporazumeli, da bodo zadruga odkupovale zelje po 23 din kilogram, a Kmetijska zadruga Ormož plačuje pridelovalcem na njihovem področju 27 din, kar prikriva s tem, da ga pridelovalci sami odprejo v Ormož. Kmetijska zadruga varaždinskega okraja so odkupovale seme in karantenske sporazumno a Poljoprivrednim in semenarskim savezom po 120 din kilogram, Kmetijska zadruga Ormož pa je organizirala s svojimi nakupovalci dovolj semena na svoj sedež tako, da ga je plačevala po 160 din kilogram. Za seme krmno pose je plačevala Kmetijska zadruga Ormož po 20 din več za kilogram kot njihova zadruga, pri čemer so nakupovalce zalotili in je trina inšpekcija zaplenila šest ton blaga. Za jajca plačuje Kmetijska zadruga Ormož na hrvaški strani po dva dinarja več kot kot je odkupna cena, na svojem področju pa jih odkupuje po nižji ceni.

S konkurenčnimi odkupnimi cenami ovirajo tudi sosednje zadruga pri ustvarjanju skladov za pospeševanje kmetijstva.

Zoper kmetijske zadruga, ki ne spoštujejo dogovora o odkupnih cenah, niti ne sklepa, da nobena ne bo posegala na področje sosednje zadruga, bo treba uporabiti stroge ukrepe, če opomini ne bodo zlegli. Predsednik Okrajne zadruga zveze Maribor, Jože Globančič pravi, da bodo zadrugam prepričali škodljivo delovanje z omejitvijo sezonskih kreditov ali celo z izključitvijo iz zveze, kar bo povzročilo likvidacijo zadruga. Bolje je imeti manj zadrug, kakor dopuščati, da bi katera delala v nasprotju z zadružnimi načeli. J. P.

S takšnim odkupom in poseganjem v obrobne kraje varaždinskega okraja povzročila Kmetijska zadruga Ormož zmedo med kmetovalci, ruši zaupanje zadružnikov v svoje zadruga, zadružne organizacije pa ovira pri ustvarjanju ustreznih skladov, ki so potrebni za pospeševanje kmetijstva. Tudi med potrošniki povzroča nezadovoljstvo, ker navija cene nekaterim živilom. Na opozorila, da ne sme odkupovati na

V stari opekarni je edini gostinski lokal z restavracijo v Novi Gorici neprimeren in že zdavnaj pretesen. Brž ko bo dograjena nova restavracija, bodo opekarno z gostiščem vred porušili, da pritrlikavo staro poslopje ne bo več kazilo sicer lepe zunanje podobe mesta

SOCIALNA IN ZDRAVSTVENA ZAŠČITA ZADRUŽNIKOV

Clani KDZ na Humu v Goriških Brdih so zavarovani od zadruga za primer težjih bolezni in raznih nezgod, slednja pa pomaga tudi socialno ogroženim zadružnikom

KDZ »Jože Krajač« na Humu v Goriških Brdih je edina zadruga, ki je prestala vse številne reorganizacije kmetijskega združništva v zadnjih letih ter se dejansko uveljavila v brisnem gospodarstvu. Po trgovski bo prosilavljala svojo desetletnico in zadružniki so res lahko zadovoljni z

socialistični razvoj uveljaviti v kmetijstvu.

Toda o gospodarjenju zadruga v podrobnostih kdaj drugič. Tokrat posredujemo našim bralcem nekaj podatkov in misli o svojstvenih oblikah zadruga na Humu uvedla za svoje zdravstvene in socialne zaščite, ki to zadruga na Humu plačuje članom bolnišnično, hkrati pa prejemajo denarno nadomestilo za plačo. Pomoč je enaka povprečnemu zaslužku kmetovalcev, ki ga dosega v svoji težavnosti stopnji dela. Za ponazoritev navajamo, da doseže povprečna plača za

Prazna tribuna državljanov

Ptuj, septembra. — Zbor volivcev je bil sklican ob 19. uri. Dvorana je bila prazna, le pred vrati je čakalo nekaj ljudi. Čez deset minut se je ta skupnica neznamito povečala in prišla v dvorano. Pozneje je prišlo samo še nekaj ljudi. Ob 19.30 je bil zbor volivcev odložen, ker je od 500 volivcev, kolikor jih je na I. terenu v Ptujju, prišlo samo 30 državljanov.

Cemu volivci niso prišli? Je kriva neobveščeniost? Nekaj dni prej so bili na vseh oglasnih deskah vidno razobešeni razglasi o sklicanju zbora volivcev. Razen tega so po hišah bila razposlana posebna obvestila. To pomeni, da so državljanji bili obveščeni.

Preostane torej nezanimanje. Na zboru volivcev bi morali obravnati perspektivni družbeni plan ptujške občine in izvoliti šolske odbore. Trditve, da te stvari državljanov ne zanimajo, bi bila zmotna. Nasprotno, ljudje se vsakodnevno srečujejo s komunalnimi, stanovanjskimi ter drugimi gospodarskimi problemi v občini in ti problemi občane živo zanimajo, saj o njih govorijo v domačem krogu, na ulici, v trgovinah — povsod, kjer se zberejo. Mnogo predlo-

gov in mnogo graje ostane v ozkem krogu državljanov. Zbori volivcev pa so neobiskani.

Menda bo držalo, da se državljanji premalo zavedajo pomena in vloge zbora volivcev, kjer imajo možnost in doživetost vplivati na celotno družbeno dogajanje v občini. O važnih gospodarskih, komunalnih in kulturnih problemih raje razpravljajo v ozkem krogu kot nepristojni opazovalci upravljanja v občini in ne kot aktivni sodelavci v tem upravljanju, za kar imajo ravno na zborih volivcev, v raznih svetih pri občini in komisijah vso pravico.

Na področju neuspelega zbora volivcev obstaja močna organizacija Zveze komunistov, Socialistične zveze in Ljudske mladine. Nedvomno so politične organizacije premalo storile, da bi pojasnile širokemu krogu občanov pomen in vlogo zborov volivcev. Bolj določeno: tega niso storile niti pri svojem članstvu, ki predstavlja pretežni del volivcev na tem področju.

● Ni se zgodilo prvokrat, da so morali zbor volivcev na omejenem terenu sklicati zaradi slabe udeležbe dvakrat ali celo trikrat. Treba je osvetliti še eno plat problema: dosežani zbori volivcev niso bili najbolj uspešni, kar nedvomno ni v prid boljše udeležbe v prihodnje. Navadno je bilo na teh zborih pričano zgosteno poročilo občinskega ljudskega odbora s kopico števil in odstotkov, katerim udeleženci niso mogli slediti. Razprave po teh poročilih seveda ni bilo, ali pa je bila zelo skopna in splošna. Redki konkretni predlogi in kritika volivcev niso obrodili rezultatov, zato je odnos državljanov do zborov volivcev precej zvođen. Pomeni, da mora tudi občinski ljudski odbor bolj pripraviti zbere in na njih obravnavati za volivce predvsem preče probleme občanov in to na razumljiv in vsakomur dostopen način. Najvažnejše pa je, da občani spoznajo, da so njih upravičeni predlogi in kritika upoštevani, potem bodo prišli in spregovorili tudi na prihodnjem zboru volivcev.

Dr. Aleš Bebler predaval v Idriji

V tork zvečer je v prenapolnjeni rudni dvorani v Idriji predaval predsednik Okrajnega odbora Zveze ljudske mladine dr. Aleš Bebler. Govoril je o nekaterih potovanjih jugoslovanske parlamentarne delegacije po raznih deželah Južne Amerike. Kot je znano, je to odposlanstvo vodil dr. Bebler.

Tovariš Bebler se je v goriškem okraju tudi več dni in se udeležil nekaterih slovenskih ali ljubljanskih Slovenskega Primorja. V ponedeljek popoldne si je skupaj z generalnim tajnikom predsednika republike dr. Jožom Vilfanom ogledal tudi Goricki muzej v kromberškem gradu. — Kakor smo zvedeli, se bo dr. Bebler bržčas v začetku prihodnjega tedna vnovič vrnil na nekaj dni v svoj volilni okraj. M. D.

90 Dravograjčanom bodo odkrili spomenik

Dne 23. septembra bodo v Gornjem gradu odkrili spomenik žrtvam fašizma. Čeprav je Gornji grad majhen bo Gornjegrajčanom, bodisi da so padli kot borci, ali pa so bili postreljeni v Celju, Mariboru in Gornjem gradu, nekaj pa jih je umrlo v zloglasnih taboriščih. Prebivalci Gornjega grada je z rednimi izjemami sledilo organizatorjem OF. Le-ti pa so med vojno vsi preživeli. Niso redke družine, ki so izgubili po tri do štiri najbližje sorodnike. Na dan odkritja spomenika bodo v Gornjem gradu zbrali aktivisti in borci, ki so med vojno delali na tem področju, ter se skromno oddaljili vsem pionirjem naprednega življenja, ki so v tem boju zgubili svoje življenje.

Kravji bal v Bohinju

Turistično društvo bo v sodelovanju s kmetijskimi združenji v Bohinju priredilo tradicionalni kravji bal dne 21. septembra v Ukancu pri hotelu Zlatorog. Kravji bal se bo začel ob pol enajstih dopoldne, in sicer s priglasitvijo živine s planin, hkrati bodo posamezno živino, kakor tudi celo čredo ocenjevali. Najboljša živina bo nagrajena. Pripravljali odbor pripravljata tudi velik srečlov, popoldne pa kulturni program.

Tehtnice niso bile v redu

Meroposkusni urad v Trbovljah je nedavno kontroliral tehtnice in uteži na svojem območju ter ugotovil več pomanjklivosti. Izmed vseh pregledanih tehtnic so jih izločili iz prometa 12%. Tehtnice do 200 kg so bile izločene zaradi nepravilnosti, do 30 kg pa zaradi nepravilnosti. Prav tako je bilo nepravilnih tudi precej uteži, in sicer od pol kilograma do deset kilogramov v vseh uteži iz 500 kg. V to število niso vključili uteži iz medenine, ki so jih tako uničili. Vse tehtnice, ki niso bile v redu, je meroposkusni urad zaplenil ali pa jih dal v popravilo. Nekateri so vabili meroposkusnega urada niso oddali, med njimi več gostilničarjev iz Dobovca in le-ti menijo, da lahko upone, da bi bila kontrolirana. Tudi bratehtnice in jih skupaj opozorilo komisije še zmeraj uporabljajo.

Tovarna motornih koles »TOMOS«, Koper

razpisuje

na podlagi

Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ št. 32/55) naslednje

štipendije

NA VISOKI SOLI:

- 4 za študij na tehniški fakulteti — strojni odsek
- 1 za študij na tehniški fakulteti — odd. za elektrošibki tok
- 3 za študij na ekonomski fakulteti

NA SREDNJI SOLI:

- 6 za študij na tehniški srednji šoli — strojni odd.
- 1 za študij na tehniški srednji šoli — odd. za kemijo

NA MOJSTRSKI SOLI:

- 6 za študij na mojstrski šoli — strojni odd.

Višnje štipendije se določijo v zvezi s predpisi temeljnega zakona o štipendijah.

Interesenti naj poleg lastnorčno napisane prošnje priložijo še sledeče dokumente: kratak življenjepis; prepis zadnjega šolskega spravevala; potrdilo o premoženjskem stanju staršev; potrdilo o otroškem dodatku; potrdilo o vpisu v šolo ter potrdilo, da ne prejemajo oz. niso prejeli štipendije.

Prednost za prejemanje štipendije na vseh razpisanih mestih imajo kandidati višjih letnikov oziroma absolventi.

Prošnje za štipendije sprejema Uprava podjetja do 30. septembra 1958.

3651

doseženimi sadovi pri razvijanju kmetijstva. Začeli so skoraj brez sredstev; vsak je računal bolj na svojo voljo, kot pa na tisto malo orodja in nepremičnin.

Zdaj po desetih letih 32 delovnih zadružnikov upravlja s premoženjem, katerega vrednost dosega približno 20 milijonov dinarjev. Gospodarijo na okoli 100 hektarjih vinogradov, sadovnjakov in drugih kultur ter že vseh deset let dosegajo ugodne rezultate v svojih bilancah. Ko bi analizirali vse pestre organizacijske oblike z druge ter notranje odnose med kmetovalci in njihovimi organi, bi kljub nekaterim slabostim, morda vendarle lahko dejali, da je KDZ na Humu mi-naturalni primer smotrov, ki jih žel

V »Fructalu« kmalu nov oddelek za izdelovanje sadnih sokov

Že v tej sezoni bodo v sadnolikerskem kombinatu lahko predelali samo iz goriškega okraja dva tisoč ton jabolk

Tudi v goriškem okraju se pridelovalci zaskrbljeno vprašujejo, kje in kako bodo vnovčili letošnjo obilno sadno letino. Pričakujejo, da bodo skupni tržni viški jabolk dosegli nad tri tisoč ton ter hrušk okoli tisoč ton. Zaradi nasičenosti trga bo treba del pridelka, zlasti slabše sadje, predelati v žganje, nekaj jabolk in hrušk pa bi lahko kmetovalci tudi posušili.

Slovenije, seveda ni moč pričakovati, da bodo odkupne cene jabolk visoke. M. D.

Gotovo bo mnogo pridelovalcev in zadrug rešil iz zagate kolektiv sadnolikerskega kombinata »Fructal« v Ajdovščini, ki bo čez nekaj dni usposobil nov obrat za izdelovanje sadnih sokov. Že v tej sezoni bodo lahko samo iz goriškega okraja predelali v razne sadne sokove do dva tisoč ton jabolk. Zaradi obilnega pridelka in številnih ponudb iz drugih krajev

SI ŽELITE »FIAT« 600? TAKOJ NAROČITE »LJUDSKO PRAVICO«

Te dni poteče 50 let od znanih septembrskih dogodkov v letu 1908. Četudi so ti dogodki po svojem obsegu malenkostni in malopomenbni v primeri z napori in uspehi naše osvobodilne borbe, vendar so važen mejnik v zgodovini našega naroda.

Naša dežela je bila vsled svojega zemljepisnega položaja vedno izpostavljena raznim političnim težnjam sosednjih narodov. Kot sestavni del Avstrije pa so bile dežele, naseljene s Slovenci, na poti nemškemu pro-

podružnice, ki so zbirale prispevke za družbo. Gradili smo šolska poslopja, nameščali najboljše učiteljske moči in s tem reševali tisoče dece svojemu narodu. V Trstu je država vzdrževala samo nemške in italijanske šole. Nad 100.000 Slovencev bi bilo v tem mestu brez šol, če ne bi bilo te družbe.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela vsako leto svoj občni zbor, katerem je polagala obračun o svojem delu. Leta 1908 je bil občni zbor

Ivan Vavpotič: 20. IX. 1908

Obletnica septembrskih demonstracij

diranju proti jugu. Zato so si avstro-ovskii oblastniki z vso silo prizadevali ustvariti nemški značaj te dežele.

Pri raznarodovanju Slovencev je igral izredno veliko vlogo nemški Schulverein. Ta od avstrijskih in rajhovskih Nemcev bogato dotirana družba je ustanovljala in vzdrževala nemške osnovne šole v docela slovenskih krajih, zlasti v obmejnih pokrajinah, mestih, trgih in industrijskih središčih. Da so privajali slovensko dečo, so jim nudili razne ugodnosti: brezplačno vse šolske potrebine, obloko in mnogokrat tudi hrano. V teh šolah se je mladina sistematično raznarodovala. Bila so to prava vzgajališča za jančarje.

V takih težkih razmerah smo Slovenci ustanovili Družbo sv. Cirila in Metoda. Namen te šolske družbe je bil, ustanovljati in vzdrževati slovenske šole v krajih, kjer nam država ni dala in ki so bili izpostavljeni germanizaciji.

Ta družba je v kratkem postala naša najvažnejša in najmočnejša narodna organizacija. Po vseh krajih Slovenije so se ustanovljali njene

podružnice, ki so zbirale prispevke za družbo. Gradili smo šolska poslopja, nameščali najboljše učiteljske moči in s tem reševali tisoče dece svojemu narodu. V Trstu je država vzdrževala samo nemške in italijanske šole. Nad 100.000 Slovencev bi bilo v tem mestu brez šol, če ne bi bilo te družbe.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela vsako leto svoj občni zbor, katerem je polagala obračun o svojem delu. Leta 1908 je bil občni zbor

pom izzivale mirne ljudi in nove demonstracije. Do vika pa se je situacija razvila 20. septembra zvečer, ko so vojaki na Pogačarjevem trgu streljali med množico. Kot smrtni žrtvi sta padla Lunder in Adamič, prvi stavec, drugi dijak. Mnogo pa je bilo laže in teže ranjenih.

Dne 21. septembra je bila vsa Ljubljana v črni zastavi. Demonstracije pa so se v zvezi polnim ulicam vojaštva in orožništva nadaljevale. Izdano je bilo geslo: železo naj se kuje, dokler je vroče.

Ljubljana je bila takrat na videz nemško mesto. Nemci so imeli nad svojimi lokali samo nemške napise. Slovenci pa — razen nekaj častnih izjem — dvojezične. Tako tudi vsi uradi in javne ustanove. Tudi napisu ulic so bili dvojezični. Vse te napise plošče so romale v Ljubljano, kolikor jih niso lastniki sami odstranili, da so jih ohranili pred monstrantni.

To je bil eden najvažnejših uspehov septembrskih dogodkov. Nemški napis se niso več pojavili, razen nekaj prav izjemnih primerov. Več nemških izgovorov in obrtnikov, ki

niso vzdržali gospodarskega bojkota, je zapustilo Ljubljano.

Za nekaj mesecev so prenehale strankarske borbe med klerikalci in liberalci. Narod je bil v svojem odporu proti Nemcem ehoten. Iz vseh krajev Slovenije so prihajale vesti o podobnem žiščenju kot v Ljubljani. Najvažnejša pridobitev septembrskih demonstracij pa je bila ta, da se je dvignila samozavest zatiranega ljudstva. Saj so ti dnevi dokazali, da le nismo brez moči, če smo enotni, strnjeni proti skupnemu sovražniku. Hkrati pa so bili dokaz, da si zamo-remo svoje pravice priboriti le z nasilnim nastopom, torej z revolucijo. Da nam ne bo nihče ničesar dal prostovoljno, marveč le takrat, ko ga do tega prisilimo.

Septembrske demonstracije so bile skromen preizkus naše borbenosti in svobodoljubnosti. Skromen v primeri z zgodovinskimi obdobjem vsi jugoslovanski narodi dokazalo, da je v zvezi tisočletnemu robstvu obrnilo voljo in moč, da si je priborilo svobodo in samoodlobo o svoji usodi. Branimir Kozine

Cankarjevi izbrani spisi v ruščini...

Državna založba za leposlovje (Gosudarstvennoe izdatelstvo hudožestvennoj literatury) v Moskvi je malo pred letošnjim velikim slavističnim kongresom izdala v 30.000 izvodih 552 strani obsegajočo knjigo: »Ivan Cankar, Izbrano. Prevod so slovenskoga.« Ta izbor Cankarjeve večidel daljše proze je veliko dejanje v zgodovini prodiranja njegovega dela v svetovno literaturo. Med množico prevedenih spisov našega reprezentativnega pisatelja je to eden največjih in najbolj izbranih, obenem pa prvi pomembni poskus, da se njegovo delo prikaže sovjetskimi bralcem. To, kar je bilo doslej prevedeno iz Cankarja v ruščino, daleč zaostaja za uvrstitvijo našega pisatelja v dolgo in bogato serijo ruskih izdaj domačih in tujih pisateljev s tradicionalnim naslovom »Izbrano«.

Izbor uvaja daljša študija Evgenija Rjabove (str. 5-28), ruske slavistke, ki je letos prežvela nekaj mesecev v Ljubljani in se tu izpopolnjevala v slovenistiki. Njena uvodna študija združuje biografijo Ivana Cankarja s kronološkim orisom njegovega literarnega razvoja. Spisu - prvi večji študiji o Cankarju v ruskem jeziku - se prijetno pozna, da je lahko avtorica uporabljala slovenske vire, posebej se spise B. Zherla, ki je v svojih tehničnih prispelkih k našim cankarjanom prvi obdelal Cankarjevo delo z globinskih družboslovnih vidikov. Za metodo, s katero Evgenija Rjabova vrednoti Cankarjeve pesniške, pripovedne in dramske spise, je značilno, da iz dejstva njegovega proletarskega izvora dosledno na vsej črti razlaga socialne tendence v njegovem delu in revolucionarno vlogo njegove umetnosti, ne zaustavlja pa se v večji meri pri etičnih in posebej še estetskih vrednotah Cankarjevega dela.

Glede samega izbora lahko mirno zapišem, da je bil v glavnem dobro preudaren in da nudi v podrobnostih in v celoti kar lepo zaokroženo literarno podobo Ivana Cankarja. Seveda pogrešamo še to ali ono, zlasti iz njegove kratke proze, posebej se iz »Podoč iz sanj«, toda spričo obsega knjige in namena, ki je vodil (najbrž Rjabovo) pri sestavi izbora, moramo biti s te strani veseli tega velikega vstopa Ivana Cankarja v sovjetsko prevodno literaturo. V knjigi »Izbrano« imamo na-

slednje povesti in črtice: »O človeku, ki je izgubil prepričanje«, »V predmestju«, »Zdenko Peter-silka«, »Jure«, »Hlapec Jernej in njegova pravica«, »O domovina, ti si kakor zdravje«, »Kurent«, »Tuga učenost«, »Skodelica kave«, »Povest o Simonu Sirotniku«, »Desetica« in »Telesne vaje stražnika«, nato pa je natisnjen celoten »Martin Kačur«. V drugem delu so dramski spisi »Za narodov blagor«, »Kralj na Betajnovi« in »Pohujšanje v dolini Sent-florjanski«. Tretji del obsega samo dva Cankarjeva ideološka sestavka: »Ponižana umetnost« in »Kako sem postal socialist«.

Večino teh proz je prevedel S. Urban, ki je bil slovenskega rodu in je letos spomladi umrl v Moskvi. Kaj več o njem ne vemo,

škoda je, da smo ga izgubili v času, ko bi bil lahko še marsikaj storil za spoznavanje in širjenje slovenske literature v Sovjetski Zvezi. Urbanu je v glavnem uspela ne samo tekstna interpretacija Cankarjevih spisov, marveč je tudi prenesel v ruščino dokaj tistih značilnosti, ki karakterizirajo Cankarjevo lirčno podpluti stil. Kako prijetna je na primer razlika med Urbanovim prevodom »Hlapca Jerneja« in svoječasno prvo rusko izdajo tega spisa, izdajo, ki je bila verjetno prirejena po italijanskem prevodu! - Štiri krajše spise tega izbora je prevedel A. Romanenko.

Cankarjev ne posebno posrečen portret na frontispisu in nekaj ilustracij je izdelal J. Krasnyj.

»Z OBČINSTVOM SMO ZADOVOLJNI«

POGOVOR Z DIREKTORJEM MARIBORSKE OPERE JAKOVOM CIPCIJEM

Mariborsko Slovensko narodno gledališče je zabeležilo v zadnjih letih viden napredek, tako v pogledu kvalitete kot v smislu pridobivanja novega občinstva. Na predvečer nove sezone smo zaprosili oba direktorja, Drame in Opere, naj bi nam odgovorila na nekaj kratkih, informativnih vprašanj v zvezi z novo sezono v njihovem gledališču. Danes objavljamo odgovore direktorja Opere Jakova Cipcija.

Kakšen repertoar pripravljate za prihodnjo sezono, kaj je v njem novega in katera dela boste ponovili iz prejšnjih sezon?

Repertoar za prihodnjo sezono sestavljajo naslednje opere: A. Borodin: »Knez Igor«, delo, ki smo ga naštudirali ob koncu lanske sezone in ga bomo zdaj uvrstili v abonma za sezono 1958/59. R. Liebermann: »Sola za žene«, E. Hamperdinck: »Janko in Metka«, A. Ponchielli: »Gioconda«, G. Donizetti: »Lucia di Lamermoor«, in balet »Čajna punčka«, z uprizoritvijo katerega bomo proslavili stoletnico rojstva njegovega avtorja, slovenskega skladatelja Rista Savina.

Razen teh šestih novih del bomo ponovili še Verdijevo »Aido«, A. Dvořaka: »Vrag in Katra«, Offenbachove »Hoffmannove pri-

Jakov Cipcij - direktor mariborske Opere

povedke, Puccinijevo »Tosca« in »Madame Butterfly«, obnovili pa bomo Verdijevo »Traviato«, »Trubadurja« in Bizetovo »Carmen«.

Kako ste zadovoljni z mariborskim občinstvom? Je zanimanje občinstva - sodeč po udeležbi - v zadnji sezoni kaj naraslo v primeri s prejšnjim letom?

V pretekli sezoni se je obisk v primeri s prejšnjo sezono povečal, kar je razvidno že po abonmajih, ki smo jih morali razširiti. V pretekli sezoni smo imeli 11 abonmajev, od tega 6 mladinskih. To je razveseljivo, ker pomeni pritek novega občinstva in vzgoje nove gledališke publike. Mariborsko občinstvo z zanimanjem spremlja sleherno predstavo in v zadnji sezoni smo bili večkrat primorani, postaviti v Operno hišo dodatne sedeže, da smo tako ustregli čedalje večjemu številu obiskovalcev. V tem pogledu smo z mariborskim občinstvom res zadovoljni, čeprav je zelo kritično, kar pa je le dokaz njegove vse večje umetniške razgledanosti in - razumljivo - tudi zahtevnosti.

Kakšni so izgledi za gostovanje vaše Opere izven samega Maribora?

Po doslej predvidenem programu bo naša Opera gostovala v različnih krajih mariborskega okraja, predvsem tam, kjer so za to uporabljali dvorane in odli. Predvidena so gostovanja v Ptuj, na Ravnah, v Slovenski Bistrici in Rušah. Gostovanja izven še niso določena, pač že teko pogajanja s celovško Opero za dve predstavi. Ni izključeno, da bomo tudi v prihodnji sezoni gostovali v Ljubljani.

In še zadnje, nekoliko intimitnejše vprašanje: Kaj vas najbolj muči in kaj vam je o največje veselje pri vašem delu v mariborski Operi?

Odgovoril bom le na drugo polovico: v največje veselje mi je, da je mariborska Opera pokonala v zadnjih sezonah lep napredek. To sta pokazali med drugim v prejšnji sezoni tudi naši gostovanji v ljubljanski Operi in na ljubljanskem festivalu.

PETI KONGRES KNJIZEVNIKOV JUGOSLAVIJE

V mali dvorani beogradskega Doma sindikatov bo, kakor je določeno, konec novembra peti kongres Zveze književnikov Jugoslavije. Poleg običajnih poročil in razprav, ki bo tem poročilom sledila, bo kongres zlasti obravnaval probleme književnosti v luči novega Programa Zveze komunistov Jugoslavije.

...in jugoslovanska dela v češčini

Državno podjetje »Knih«, v katerem se je na Čehoslovaškem osredotočilo razpečevanje vseh knjig in ki razpolaga tudi z največjim številom knjigarn v republiki, je izdalo v publikaciji »Co nového vyjde 1959« programe centralnih praških založb. Iz teh programov, ki podrobno označujejo vse, kar bodo v prihodnjem letu izdale te založbe, posnemamo, kako so v njih zastopane literature jugoslovanskih narodov. Tako pripravljata »Československý spisovatel«, katere lastnik je Zveza čehoslovaških književnikov, manjši izbor esejev Miroslava Krleža - »Krása je skutečnost« (Lepota je resničnost) in v zbirki ilustriranih novel Krležev »Vražji otok«. Obe knjigi bosta opremljeni z uvodom Dušana Karpatskega. Založba »Mlada fronta« bo izdala Oskarja Daviča roman

»Beton in kresnice«, založba »Naše vojsko« napoveduje Cipcijev »Prelom«, Antona Ingoliča »Vinski vrh« in Ivana Bratka »Pomlad v februarju«. »Státní nakladatelství dětské knihy« (Mladinska založba) je sprejelo v svoj program češko ilustrirano izdajo »Solzic-Prežihovega Voranca«, »Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění« (Državna založba za leposlovje, glasbo in umetnost) bo v zbirki »Sodobna proza«

natisnila 2. izdajo Čosičevega »Pokošena polja«, v zbirki »Svetovno berilo« »Dalmatinsko renesančno poezijo«, nadalje v zbirki »Plamen« izbor pesmi Oskarja Daviča. Ista založba pripravljata tudi večji izbor srbskih narodnih pesmi iz zbirke Vuka Stefanovića Karadžića, nadalje 2. izdajo Krleževega romana »Vrtnice Filipa Latinovića«, prav tako novo izdajo Stankovičeve »Nečiste krvi«.

MEDNARODNI SEJEM KNJIGE

Od 21. do 26. oktobra bo v prostoru beogradskega sejma tretji mednarodni sejem knjige. Doslej je bil tak sejem organiziran prvič leta 1956 v Zagrebu in

lanj v Beogradu, kjer ga je obiskalo nad 30.000 ljudi.

Na letošnjem sejmu bo razstavljalo 64 domačih in 40 tujih razstavljavcev nad 20.000 knjig. Od inozemskih založb bodo na letošnjem sejmu zastopana podjetja iz Avstrije, Italije, Madžarske, Bolgarije, Vzhodne Nemčije, Češkoslovaške, Sovjetske zveze, Zahodne Nemčije, Belgije, Holandske, Francije, Velike Britanije, ZDA, Švice in Poljske.

Francoski založniki bodo poleg književnih del razstavili tudi večje število umetniških reprodukcij, hkrati pa bo tudi večji

izbor knjig za učenje tujih jezikov, magnetofonskih in gramofonskih tečajev in podobno. Na razstavi bo letos prikazan tudi razvoj pisane in tiskane besede od glagolice dalje, razni pribori za pisanje od najstarejših časov do danes. Združuje založniških podjetij in Zveza književnikov Jugoslavije bosta tudi letos na sejmu dodelila nagrado za življenjsko delo enemu sodobnih književnikov. Prvo priznanje je prejel Ivo Andrić, lani je priznanje dobil književnik Juš Kozak, letos pa so izbrali književnika Milana Bogdanovića. Priznanje mu bodo izročili 22. oktobra na svečani akademiji. Hkrati bo združene založnikov izdalo vsa književnikova dela v vseh jugoslovanskih jezikih. Poleg te nagrade bodo na sejmu nagradili tudi najboljše tehnično opremljeno knjigo, Združene grafičarjev pa bo nagradilo knjigo z najkvalitetnejšim tiskom.

Na sejmu bo zastopana tudi naša grafična industrija. Organizatorji sejma predvidevali, da bodo lahko obiskovalcem prikazali tudi celoten proces izdaje knjige.

»KLAS« RAZSTAVLJA V NOVEM MESTU

Klub amaterskih slikarjev, kiparjev in grafikov - »Klas«, ki je bil ustanovljen pred dobrim letom, združuje amaterske slikarje ljubljanskega okraja. Člani kluba so poveli samouki ter imajo svojo solo za likovno umetnost, ki jim omogoča strokovno izobrazbo. V njej se razvijajo, izven svojega poklica, predvsem iz ljubezni do umetnosti. S svojimi deli se vedno pogosteje uveljavljajo v javnosti ter so doslej pripravili že več razstav v Ljubljani, na Jesenicah in v Zagrebu.

Skupina slikarjev, članov tega društva bo s svojimi deli sodelovala tudi na razstavi, ki bo v nedeljo popoldne odprta v domu JLA v Novem mestu. Razstava bo v počastitev gradnje avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti« ter bo v sklopu kulturnih prireditelj III. dolenskega festivala. Na razstavi bodo dela slikarjev amaterjev: Rudolf Babnik, Antona Galeta, Jožeta Mikca, Jožeta Fotočnika, Janka Skaleta, Borisa Tavčija, Janeza Zorka in Majde Brajerjeve. Razstavo sestavlja predvsem oljna dela, pasteli in risbe.

Milanski orkester v Filharmoniji

Ansambel »Original Lambro Jazz Band« iz Milana igra tradicionalni jazz iz časov starega New Orleansa. Na številnih tekmovanjih in festivalih je že večkrat zasedel I. mesto. Leta 1956 si je na Nacionalnem Jazz-Festivalu v Rimu prisvojil naslov najboljšega jazz italie. 10. marca 1956 je zastopal Italijo na Internacionalnem Jazz-Festivalu v Parizu, kjer si je pridobil častno priznanje najboljšega tovrstnega ansambla Evrope.

Tudi letos je na Nacionalnem Jazz-Festivalu v Rimu prejel zlat pokal in zvenel naslov najboljšega italijanskega ansambla letošnje leta.

V ansamblu »Original Lambro Jazz Band« je osem instrumentalistov: dva na trobenti, po eden za pozavno, klarinet, klavir, banjo, kontrabas in za bobne. Ime »Lambro« so si nadeli po mali rečici, ki teče skozi milanska predmestja. Milanski jazz-godbeniki jo s ponosom imenujejo »naš mali Mississippi«.

Orkester je nastopal že v vseh italijanskih mestih, pa tudi v inozemstvu. Nedavno tega - pred mesecem - so člani ansambla obiskali s parnikom »Sidney« Grčijo, Turčijo, Bolgarijo in Sovjetsko Zvezo. So pa tudi stalni gostje italijanske televizije.

Od 21. do 25. t. m. bodo nastopali tudi pri nas. Njihov prvi nastop bo v Ljubljani, v nedeljo, 21. t. m. v dvorani Slovenske Filharmonije ob 18 in 21.30. Tako bodo imeli tudi naši prijatelji jazzu priložnost slišati in spoznati enega najkvalitetnejših italijanskih jazz orkestrrov. Kot posebnost bodo v svojem bogatem in zelo zanimivem sporedu zaigrali tudi nekaj izvornih skladb letos v svojem 84. letu umrlega »očeta blue-sa«, ameriškega skladatelja Williama Christopherja Handyja. Tako se bodo oddolžili spominu ene največjih osebnosti sveta jazzu.

Člani »Original Lambro Jazz Band« iz Milana

Še bolj v širino - dopisni tečaji Ljudske univerze

Pisali smo že o uspehih, ki jih dosega Ljudska univerza pri izobraževanju odraslih, pri tem pa je pomembno, če podrobneje seznanimo bralce z eno najbolj zanimivih oblik dela, dopisnimi tečaji, ki jih je LU v Ljubljani začela uvajati pred nekaj leti. V najrazličnejših administrativnih, ekonomskih in jezikovnih tečajih

se je doslej izobraževalo več kot 6000 ljudi iz raznih strok in poklicev.

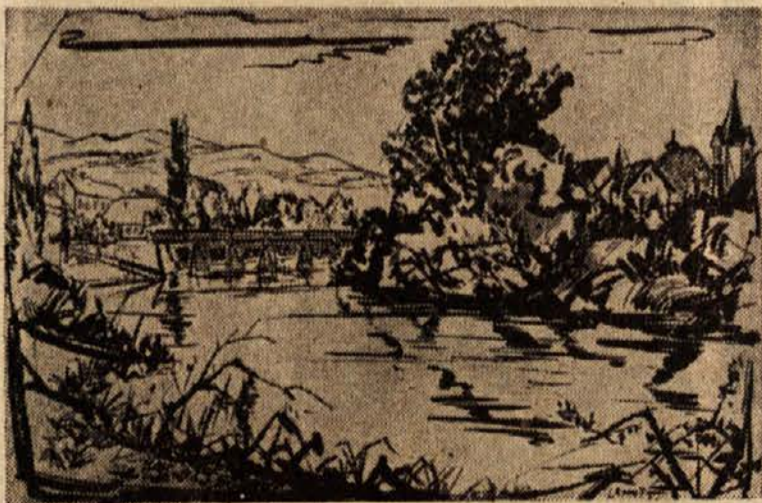
Ljudska univerza si je pri organiziranju dopisnih tečajev zadala nalogo, da pojasnjuje razvoj našega družbenega procesa ter da nudi ljudem praktične napotke pri njihovem vsakdanjem delu. Zato je organizirala dopisne tečaje iz osnov knjigovodstva in gospodarskega poslovanja ter tečaje tujih jezikov. V tem šolskem letu bodo začeli naslednje tečaje: Tečaj iz osnov knjigovodstva, višje stopnje knjigovodstva, poslovne korespondence, gospodarskega poslovanja kmetijskih zadrug, za pridobivanje kvalifikacij v industriji ter tečaje tujih jezikov.

Tečajji bodo začetni in nadaljevalni ter bodo zajeli vse, ki želijo izpopolniti svoje znanje in enem od navedenih področij. Učno snov bodo tečajniki sprejemali na domove ali podjetja, kjer so zaposleni, izhajala pa bo v 14-dnevnih posebnih zvezkih. Organizirani bodo tudi posebni seminarji in to predvsem v krajih z večjim številom tečajnikov, kjer bodo predavatelji praktično obdelali in pojasnili snov, ki bo teže dojemljiva ali nerazumljiva. Pri jezikovnih seminarjih pa bodo uporabljali tudi razne sodobne učne pripomočke, kot so magnetofoni in podobno. Ob zaključku tečajev bodo tečajniki lahko opravljali izpite ter sprejeli tudi spričevala.

Tečajniki se lahko prijavijo posamezno ali pa jih lahko prijavi tudi podjetja, ustanove in drugi. Prijavitelj mora izpolniti posebno prijavnico z ustreznimi podatki ter obveznico o plačevanju učnine, ki jo bo lahko poravnal v več obrokih. To pa bo tudi zagotovilo, da bo delo v tečajih resno, slušatelji bodo z rednim sodelovanjem in studijem koristili sebi in družbi, Ljudska univerza pa bo ponovno potrdila pomen svojega obstoja in delovanja v splošni izobrazbi. (ib)

NEKAJ NOVIŠT NUK

Aymard A. & J. Auboyer: L'Orient et la Grèce antique. (2. ed.) Paris 1955. (Histoire générale des civilisations. 1.) (135541-1)
Aymard A. & J. Auboyer: Rome et son empire. (2. ed.) Paris 1956. (Histoire générale des civilisations. 2.) (135541-2)
Haller K. E. & H. H. Fickler: Wald-bäume, Sträucher und Zwergholzgewächse. 5. Aufl. Heidelberg 1955. (Winters naturwissenschaftliche Taschenbücher. 4.) (140310-4)
Hodgkinson H.: The Adriatic sea. London (1955). (135718)
Giono J.: Angelo. 31e éd. Paris 1958. (F 10 GIO)

V. Lamut: Kostanjevica na Krki

SE SEJE SVETA ZA KULTURO IN PROSVETO LRS Tokrat: Narodni parki

Ljubljana, 18. sept. - Danes se je prvič po počitnicah sestal Svet za kulturo in prosveto LRS. Predsednik Boris Kocjančič je poudaril v uvodnih besedah, da je pospeševanje družbenega upravljanja eden izmed poglavitnih problemov, s katerim se bo moral ukvarjati Svet. Med točkami dnevnega reda je bila razprava o osnutku zakona o narodnih parkih Slovenije. V razpravi so sodelovali številni člani Sveta, izvenela pa je v zahtevo, da moramo zavarovati ne le kulturne spomenike in naravne znamenitosti, temveč na sploh lepote slovenske pokrajine z njenimi gozdovi, vodami in značilno arhitekturo naših naselij, ki ji tu okus z novimi gradnjami dostikrat ne prizanaša. Razprava je tekla tudi o osnutku izvršilnih predpisov k zakonu o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti. Na današnji seji je Svet za prosveto in kulturo LRS sprejel osnutek za-

kona o narodnih parkih v Sloveniji. Po tem osnutku bodo narodni parki takšni kraji ali pokrajine, ki so pod posebnim družbenim varstvom zaradi svoje naravne lepote, znanstvenega ali sicer kulturnega pomena. Takšne kraje bo za narodne parke razglašala Ljudska skupščina Slovenije s posebnim odlokom, strokovni arhiter nad izvajanjem te zaščite pa bo komisija za narodne parke pri Svetu za kulturo in prosveto LRS. Sprejeti predlog bo poslan zdaj republiškim in družbenim organom in okrajnim ljudskim odborom, nakar ga bodo znova obravnavali in predložili Izvršnemu svetu LRS.

Svet je poslušal tudi poročilo komisije Sklada LRS za pospeševanje založništva, ki ga je podal Mitja Mejak. Komisija je bila mnenja, da bi bilo smotno ukiniti subvencije nekaterim revijam, s prihranjenimi sredstvi pa podpreti tiste, ki so pomembne

LIST ZA LISTOM — NAŠ PRIJATELJ

VSI SO VENCİ BELI

Za današnje bralno stran smo odbrali tri stvari iz pisateljske zakladnice MIŠKA KRANJCA, ki je v ponedeljek praznoval svoj pedeseti rojstni dan. Odlomek »Vsi so venci beli...« smo vzeli iz romana Zemlja se z nami premika, črtelci »Zlata mladost« in »Odvišni otroci« pa sta iz zbirke Imel sem jih rad. Obe knjigi sta bili nagrajeni.

Števek je že pojedel krompir, ki ga je bil vzel s seboj; zdaj stoji ob strani živali, in že zapoje piščal — stranščica. Koudila poslušala, gleda Barico, vidi, da se je ob pesmi predala človeški pobožnosti: blagoslovljanju spominov. Naci pa govori počasi, kakor da trga z bolečino kaj iz sebe, pesem od kraja do kraja, s počasnostjo, kakor če mlinarji kaj bridkega pripovedujejo, in Barica jo šepetajoče ponavlja za njim: »Vsi so venci beli, samo moj je rdeči, ker ga zalivam s svojimi solzami. Če bi moja solza na kamen spadnola, kamen bi se razklat na dvoje na troje. Moje otoplo srce razpoči se na dvoje.»

Kaj lepega na sebi. Ali nebo še ni nikdar reklo cvetočemu grmu ali roži na travniku: Kako lepo cveteš! — »Ni,« se je zasmel tih, vase. »Po ravensko se reče: davki, slabo je na svetu, mi sirmacije, ali pa v jeziku revežev: pojdem v Guštanj ali pa v Zenico... spomladi pojdem.« — »Spomladi pojdem.« je zašepetala za njim. Ko pa jo je pogledal, je vprašala naglas: »Radi berete pesmi?« — »Na tečaju so me politizirali, jaz pa sem v prostih urah prebral pesmi. Za romane in povesti že ni bilo časa. Moral bi vendar postati aktivist, ne pesnik ali pisatelj.«

Videl je žalost v jamicah na njenih licih, videl je žalost v njenih očeh, videl njena rahlo odprta usta, in ko je čutil vso opojnost njene navozčnosti, ko je hotel, da bi jo prišel k sebi in ji povedal nekaj za vse čase veljavnega in odločilnega, je rekla ona, ko se je z žalostjo zagledala v njegove oči: — »Prosila vas bom... nikdar nisem nikogar in nikdar nikogar ne bom: poljubite me, lepo, zelo lepo —.«

Tedaj jo je pritegnil k sebi, vso jo je zajel s svojimi rokami in si jo stisnil na prsi. In Barica in se smejala. Jokala in smejala sem se vse do doma — in doma naprej. Ves dan sem hodila po vašem dvorišču, po vaši hiši — povsod sva bila sama. Sanjala sem o začaranem gradu, in čakala, kdaj pride kraljevič in me začaranano reši. Kraljevič ste bili vi, deveta dežela pa gorice, kjer ste ostali z Roziko. Ni vas bilo: vas so spet drugi začarali. Sla sem spat v vašo posteljo in sem jo čarala, ji govorila, da vas začara, ko se vrnete. Se vedno sem upala. Potem so se vrnil sosed Raj, naslednji dan, zvečer sem si doma postlala po ilovnatih tleh, in tam,

škorce — vse je že odšlo na jug, zdaj potujejo samo še škorci in ta oblak. — Vsak večer postojim zunaj in poslušam, kako me divje race in gosi kličejo na pot. Ko boste ob večerih postali zunaj — prislunhite v neskončno praznino nad seboj, ki se v njej izgublja drobne zvezde in polomljeni mesec — naš oče pravi — polomljeni, in zdelo se vam bo, da slišite klicanje divjih rac in divjih gosi, pa če boste drobno prislunhili, boste mogoče slišali vmes tudi moj klic: Pojdi z menoj, pojdi za menoj! Vi pa se zgrabite za Rajev dom in se ne izpuscite. — Naci, Koudila — zdaj gredo poslednje stvari na pot, nekake dne pojde tudi Lebarjeva Barica. In mogoče mi bo daleč, zelo daleč v svetu kakšen dober, tuj, neznan mi človek rekel: Nasmej se, da bom videl žalost v jamicah na tvojih licih! Tako mi je nekoč rekel Naci Koudila, ko se je bil vrnil iz sveta in osamelo postal sredi Rajevega dvorišča.«

MIŠKO KRANJEC

Odvišni otroci

Šli so meseci in »bratček« je rasel, z njim pa tudi moje roke. Se vedno se mi je dozdevalo, da ni roke kar rastle. Tembolj zdaj, ko Nacek ni več kar naprej spal, temveč je hotel, da ga pestujemo. Kadar se nas je mati naveličala, je rekla: — »Pojdi no malo z otrokoma k sosedom. Večno ste doma in kričite, da človek nima miru.«

»Bo že kaj. Morebiti boste jedli...«

Tedaj sem se moral zasmejati in sem rekel: »Jaaa!« Ne, takšne nevarnosti pri nas ni bilo, da bi kar tako sredi dneva jedli. In če sploh ne bi prišli jest, mati nas že ne bi klicala! Saj kosilo lahko ostane za večerjo! Ne, ni skrbi, da bi se kdo vznemirjal, če ne bi pokosili, kar nam je bilo odmerjeno!

»Bl znali vi tako: — vsi so venci beli, samo moj je rdeči...?« Zasmel se je drobno, jo poljubljal z očmi, jo prijel za roko in ji tudi to poljubil, pa dejal: »Jaz znam samo en verz, pa še ta ni moj, se pa lepo sliši —.« Obvisela je na njem z očmi, čakala. Dejal je toplo, kakor da je dihnil vanjo: »Rad te imam, Barica —.« Zdelo se mu je, da sanja. In sanjala je. Zato je rekel: »Če zapoješ, če zakličeš v gzd, ti vrne pesem, vrne ti krič — vse vrne, le nekolklo po svoje.«

»Vrne,« je prikimala v sanjah, »vedno vrne. Rada vas imam, Naci.«

Tedaj jo je prijel za roke, dotaknil se je z ustnicami teh njenih rok, dotaknil se je njenih ust. Rekel je z žalostjo: »Moral bi ti povedati — oženjen sem.«

»Barica to dobro ve. Pozna ženo Nacija Koudilo.« — »In je to nič ne moti?« — »Barica pojde po svetu.« — »Kam?« — »Vaš jezik bom govorila: ptice gredo jeseni in ne vedo, kam, še nikdar niso bile tam, in vendar gredo — in oblaki gredo, še niso bili tam in gredo —.«

Naci gleda, nekaj se spremeta v njegovem srcu. »Si bila tudi na tečaju za političnost in idejnost?«

»V ravenski knjižnici sem prebrala, kar imamo pesmi in na dveh, treh sestankih sem bila, ko so bili še zlati govori.« — »Mnogo si se naučila!«

»Na postaji je treba povedati postajo: eno od vseh, od Guštanja do Zenice.« je rekla. Zasmel se je, čeprav ga je nekaj stiskalo za srce. Potem se je pognal, kakor da se je bil odločil za kaj posebnega:

»Tudi Koudila pojde po svetu. Od Guštanja do Zenice... da, Koudila zna pot, kam gredo ptice, in ve, kje se bo ustavil oblak in razsul roso po posušeni razbeljeni zemlji — in spet bodo cvetele rože. Ozelenela bo orumenela, posušena trava, in mehke bodo vse poti —.« Ponovil bom, še enkrat: Rad te imam, Barica.«

»Recite: Rad sem te imel,« je odvrnila. »Cas boži dalje, ne čaka.«

»Imam te in te bom imel.«

se ga je oklenila z vso strastjo svojega mladega življenja, svoje prebujene ljubezni. njemu darovane, priprla oči, sanjala in poljubljala in čakala, da jo poljubljata tudi on, in zdelo se je, da ljubezni ne bo nikdar konec. In ni je bilo, ni je bilo, jokler ni Števek doigral pesmi o belih venci in o rdečem od kraja, do tja, kjer se to srce, ki pa najbrž ni ravensko, ali pa je kvečjemu Baričino, razpoči na dvoje, zakaj tam se je Barica predramila, se mu lepo izrgala iz rok, čeprav jo je še vedno stiskal k sebi in ji v opojnosti govoril o ljubezni in jo vabil s seboj v življenje. »Moje v Ravnem se je končalo. Svet je širok, — ptice gredo in oblaki gredo — vse ima svoj cilj.«

»Koudila Naci je dopotoval,« je odjeknilo od nje kakor iz gozda odmev. Še nikdar ni tako naravnost in tako dolgo gledala v njegove oči. Bilo je, kakor da se je otresla nečesa zadrževanega, kar jo je doslej mučilo. »Ustavil se je oblak in tu bo razlil roso po ravenski zemlji, po Rajevem domu.«

»Ne govori tako. Mislim, bom, da je bil ta opoj bežen, varljiv in da ga ne bom več srečal.« — »Ne boste ga, Naci.« — »Lastovke, sploh ptice — gredo skupaj po svetu, Barica.« — »Barica pojde sama, Koudila Naci.« Gleda jo, ne more je razumeti.

»Te je sram? Rekla si mi: Rada vas imam,« reče. — »Rekla sem vam in zdaj bom ponovila naglas, počasi, besedo za besedo: Rada vas imam, Koudila, Naci. Če mislite, da bo travnik požrl besede, in sem si zato tu upala, vam bom v nedeljo ponovila pred cerkvijo, pred občinskimi razglasi. Zdjaj ko se stvari končujejo, sem si vzela pravico, da vam to povem. Vso jesen sem sanjala in čakala. Misliha sem na tisti črni večer v gorica, spomnite se nanj: tam sem vam bila rekla, da vas imam rada, in vi ste ravno isto rekli meni. Potem sem tekla za drugimi, moje srce pa me je vlekel nazaj in je razbijalo v prsih, da sem si ga morala držati z roko, ker sem se bala, da bo padlo iz mene in samo šlo nazaj. Drugi so peli, jaz pa sem jokala

na teh ilovnatih tleh sem se začela prebujati iz sanj. Zdjaj ne sanjam več.«

Prijel jo je za roke, toda se ni dala več pritegniti k njemu. — »Bila je tako lepa noč, v gorica, mislim. Stali ste pred zidnico, nad klancem. Mogoče ste gledali v noč, po klancih, kjer je tekla Barica za ravenskimi ljudmi, mogoče ste poslušali to Števekov pesem o belih venci in o rdečem. Mogoče ste za čas še mislili name. Pctem ste se vrnili v sobo. In potem sta v soboto bila z Roziko sama v gorica. Vaš dom ni bil več začarani grad, Barica ne več zakleta kraljična in Koudila ne več kraljevič, ki prihaja reševati, pač pa bogati Rajev zet, Rozikin mož.« Dodala je tiho: — »Barica se je poslovila od Rajevega doma, od Koudile in od sanj. Se je mislila na vas, vse do predvečeraj. Prebudila se je. Zdjaj ne sanja več.«

»Koudila, Naci — —« — »Naci, Koudila — —« — »Iskal sem te vse dni. Bežala si pred menoj in našim dromom. Še na delo, še pomagat te rá bilo. Nisi hotela?« — »Hotela sem. Sla nisem.«

Lajči Pandur: Ob Muri

»Zakaj, Barica?« Njegovo srce se je vznemirjalo, kakor da čuti, da se bo spet obložilo z novim bremenom krivde. Ona pa je govorila: — »Poglejte oblak na nebu. Komaj ga človek vidi in komaj opazi, da potuje. Cel dan počasi potuje čez nebo, na večer pa dopotuje in izgine. In tam poglejte

»Danes si prišla — —« — »Enkrat bi morala priti. Odločila sem se za danes. Tu bova sama, sem si dejala. Števek bo najbrž kuril ogenj, pekel krompir, igral na stransko in se bo s pesmi umaknil, da bova midva sedla k ognju, če se bo Koudila domislil —.« — »Domislil se je.«

ZLATA MLADOST

»Kam pa naj bi šel,« sem spet rekel, skušal pa potolažiti Nacka v naročju, da ne bi dražil strine. Ne, če nas do večera ne bi bilo, nas ne bi nihče iskal. Se veselil bi bili, da nismo v napatje in da ne prosimo jesti. — »No,« je rekla strina, »pa boš menda ubogal mater?« — »Pojdi, Vanek, gremo,« sem rekel bratu in se dvignil z Nacem v naročju. Stopili smo ven. Ozri sem se po naši hiši, ki je bila tako tiha. Ne, nihče nas ni klical, nihče nas ni potreboval. In če bi se zdaj vrnil, bi za skopo uro mati spet rekla: — »Tak pojdite vendar kam. Glava me že boli, to delate!«

Moja senca »bratček« se je tesno prilpepla name. Zavijal sem ga v prt ali velik robec. Njegova glavica mi je počivala ali na prsih ali na ramenu. Visel mi je na trebuhu in me močil po njem. Toda od mene se ni odtrgal. Mati mi ga je zjutraj dala umitega in nasičenega in zvečer nas je lačne in umazane našla.

Reвне matere ne poznajo prehudih skrbi za otroke. Preveč so jih vedno rodile, da bi se s slehernim utegnile ukvarjati, kakor bi bilo prav. Če jih je smrt pobirala, niso jokale za njimi, razen če je umrl prvi. Naučile so nas, da smo zvečer in zjutraj med druge molitve vpletli tudi očenaš in zdravomarijo za »mrtve bratčke«. To je bil edini spomin nanje. Če pa so že živeli, so jih rade imele, nagnosko grabitno.

Morebiti je bilo to dovolj — vsekar smo rastle. Tisto, kar je bilo pomembno, je bil vsaj boren kruh. In za ta kruh so se z očeti gnale dan in dan.

T je pesem. Zlate mladosti ni. Je grenka, bedna, zavržena mladost, prepletena z revščino, preganjana, preobložena z delom, osamela, zaprta v sobo in na tesen »gruntec«.

In vendar — — večno bo ohranila svojevrstn čar. Ze je Nacek shodil. Kolovratil je po tratnicah, po kolnikih, po vrtovih, silil na moj hrbet, kjer mi je občepeel kakor grba. Bil je moja večna senca. In vendar — — že smo se lahko odtrgali od doma. Zaklenili smo duri, skrili ključ na poljco ali na okno in smo šli. Moji senc — oba brata — sta šli z menoj, ena spredaj, ena zadaj. Vrtovi so postali naši, naši so postali kolniki, naši travniki, naše njive — vse je na svoj način postalo naše. Naši so bili jarki z ribami, naši so bili gozdovi s pticami.

Nikdar se nisem mogel rešiti teh svojih senc. Se v nedeljo ne. Če sem se skušal odtrgati — senca je pazila in že tekla za mano, jokala, klicala. Mati mi je dovolila: »Le tako pojdi, da te ne bo sta videla!« Toda kako more človek kam, da ga ne bi spremljala senca? Vanek me je zagledal in že je vpil: — »Jaz tudi!« Za njim je začel Nacek: — »Jaz tudi!«

Teke sem, da bi se ju rešil, toda tekla sta za mano: spredaj Vanek, daleč za njim se je kotatil Nacek in oba sta klicala, vpila,

jokala. Iz srda sem kje pod jablano obsedel in prijel za palico. A tudi senc sta v primerni razdalji obsedeli. Če sem šel za njima, sta se umikali, če sem hotel naprej, sta mi sledili.

Če pa sem jima nazadnje le pobegnul, ker sem bil hitrejši, si nisem nikjer našel pokoja: zdelo se mi je, da od povsod kriči, kliče proti meni.

Klicalo je, kar naprej me je klicalo. Se ponoči nisem imel miru, kakor da se je ta senca prilpepla na mojo dušo. Kadarkoli sem planil pokonci in obstal v svojem kotu in kričal: »Drži se, dobro se drži!« — ali pa: »Teci, teci vendar!« In tekli smo. Kolkolr nismo mogli preteči čez dan, smo tekli ponoči. Za nami pa so tekli strici, uci, strine, kmetje, kmetice, otroci, psi so lajali za nami — vse je teklo in vse nas je podilo. A če že ne kaj drugega: če sem ostal sam — vsaj v sanjah! — glej, že se je prilpepla senca na moje življenje in klicala: — »Miškec, čakaj me!«

Tako smo tekali. Z nami pa je šla lakota, senca nas vseh treh. Ali smo sploh kdaj bili siti? Ali smo sploh mogli biti siti? Morebiti smo kdaj sanjali, kaj pomeni in kako je, če si sit. Ali človek bi jedel, po malem, kar naprej, vekomaj, tudi ponoči, da, vso noč, ves dan, jedel bi speč, ker želja po jedi tudi med spanjem ni popustila.

Jedli smo vse, kar je mati skuhalo ali spekla. Jedli smo vse, kar smo dobili drugod. Stikali smo za pticami, lovili ribe, pekli vse to in jedli. Jedli smo s polja tuj krompir in koruzo, jedli smo surovo repo. Jedli smo z njiv čebulo in česen. Spomladi smo jedli tudi česnovne stroke in lukec, ki so jih kmetice zasadile. Obirali smo dozorevajoči mak. Obirali smo vrtove: jabolka, ki zrijo jeseni, smo jedli poleti. Jedli smo sadje ves dan in nikdar ga ni bilo preveč.

Ne le mi! Mrgolelo nas je v naši Poljani. Bili smo kakor škorci.

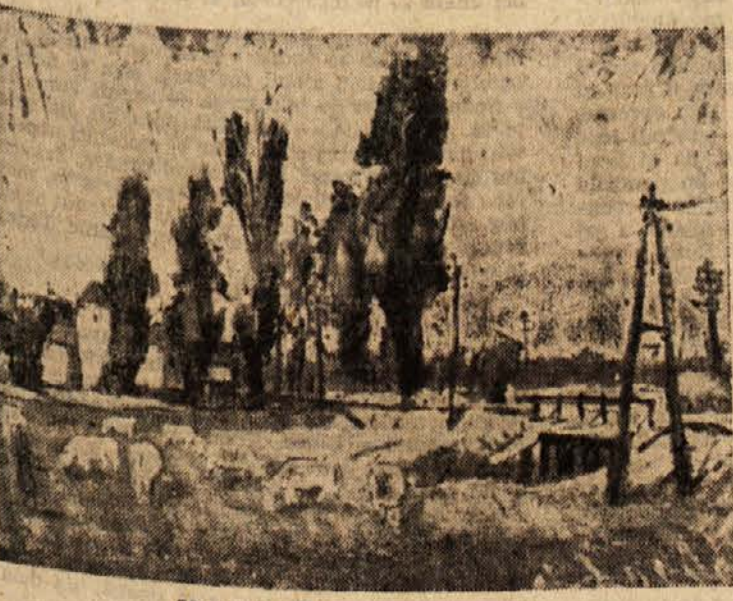
Tudi drugi so vlačili za seboj sence kakor jaz. Nekateri še več. Matere so nam kar naprej rodile in lepile te komaj rojene sence na naš hrbet in na našo dušo. In te sence so nas spremljale povsod, postale so del naše bitnosti.

Navadil si se na to senco. Naj si jo sprva še tako mrzil, ker ti je jemala tisto tvojo prelepo mladostno prostost, nazadnje si se tako navadil nanjo, da brez nje že nisi mogel več živeti. Celu si jo nazadnje potreboval. Šla je s teboj, s teboj se je senejala, s teboj jokala, s teboj bila zaskrbljena, s teboj je živela in tebe je imela tako rada, da bi umrla, če bi se morala ločiti od tebe!

Matere so vedno trdile, koliko trpijo s svojimi otroki. Rodile so nas, imele so skrbi z nami: garale so, da so nas prehranile in da so

imele kaj krpati za nas, da nismo bili goli. Pripovedovale so nam, kaj smemo in česa ne, učile so nas moliti. Mi pa smo krojili življenje po svoje. Mati je nosila otroke v svojem telesu devet mesecev, in nekaj mesecev ga je nadaljala. Toda jaz sem ga na trebuhu vlačil celo leto, nato sem ga preložil na hrbet in sem ga tam prikoval nase za dve leti. Z njim sem tekal po pasikah, z njim preskakoval jarke in plitove. Moje roke so bile doolge, jaz pa droban in majhen. Mati in oče sta nas učila, da ne smemo krasti. Jaz pa sem odločil, kaj se sme ukrasti in kaj ne, koliko in kje, komu in zakaj prav temu. Jaz sem odločil, kaj se sme govoriti in kaj je mrzko, kakor je za grde stvari rekla Radošičeva mamca. Mati je skuhala dvakrat na dan, le kadar je bila doma, smo jedli po trikrat, a nikdar do sita. Kar smo pojedli ves dan, bi lahko samo enkrat. Jaz pa sem napekel tujega krompirja, da nam ga je bilo dovolj. Napekel sem tuje koruze, da smo bili siti. Nabral sem jabolka, hruški, sliv — sploh sadja, da smo bili napolnjeni s tropom, kakor stiskalnica, kadar stiskajo. Nalovil sem rib, da so jih tudi drugi imeli dovolj, nanosil sem ptic, da je bila čudovita večerja: čeprav je oče prišel od kje z dela, kjer se je najedel, teh ptic doma se je nazadnje le še dotaknil.

Sen o zlati mladosti... Kaj je lepše: sanje o njej ali ona sama?

Maks Kavčič: Prekmurska krajina

MEDNARODNE MOTOCIKLISTIČNE DIRKE V KRANJU

Mojstri speedwaya iz petih držav

Poljaki in Avstrijci — favoriti

Nova dirkaška steza v Kranju bo danes in jutri popoldne priložila za četrti mednarodni speedway motodirke...

V Kranju je prispela že poljska ekipa, ki jo sestavljajo člani češkoslovaškega motokluba iz Rawic...

Težko je reči, kdo bo prvi. Avstrijci bodo verjetno polkuzali vse, da bi se nam odožili za poraz v Zagrebu...

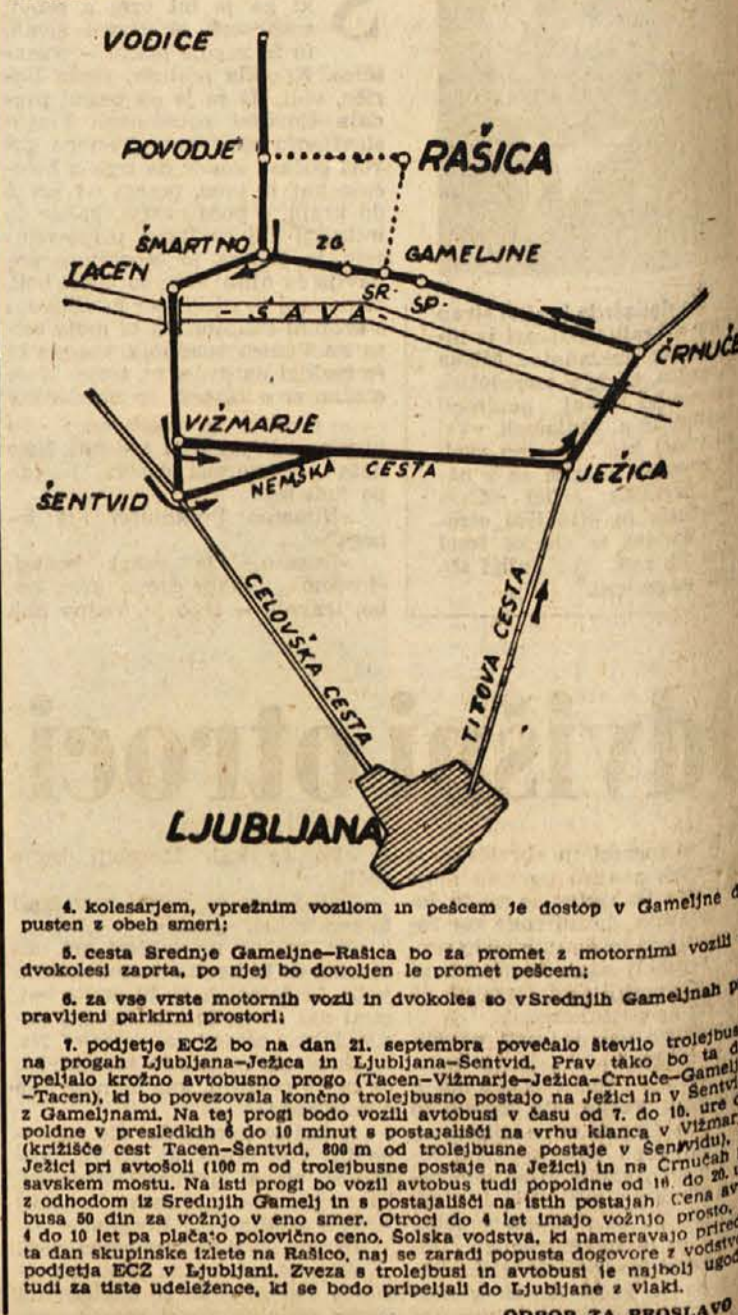
Dvigalci rušijo svetovne rekorde

Stockholm, 19. sept. Na svetovnem prvenstvu v dviganju uteži v Stockholmu rekordni niso varni...

V lahki kategoriji je Bušujev (SZ) dvignil uteži 300 kg (125, 117,10, 147,5) in dosegel nov svetovni rekord...

Udeležencem proslave »Rašica 1941«

Za udeležence proslave »Rašica 1941«, ki bo v nedeljo 21. septembra t. l. na Rašici pri Ljubljani, objavljamo naslednja navodila o prometu:

4. kolesarjem, vprežnim vozilom in pešcem je dostop v Gameljne dopusten s obeh smeri;

5. cesta Srednje Gameljne-Rašica bo za promet z motornimi vozili in dvokolesi zaprta, po njej bo dovoljen le promet pešcem;

6. za vse vrste motornih vozil in dvokoles so v Srednjih Gameljah pripravljene parkirni prostori;

7. podjetje ECZ bo na dan 21. septembra povečalo število trolebusov na prosih Ljubljana-Ježica in Ljubljana-Sentvid...

Nastop službe možen takoj. Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru.

ODBOR ZA PROSLAVO

Domači nogometni mozaik

Popolna kola v vseh ligah — Odred ima v gosteh Rudarja iz Kankja Danes Krim: »Maribor«

Po odmoru, ki je nastal zaradi meddržavnega srečanja z Avstrijo, se bo danes in jutri nadaljevalo nogometno prvenstvo v avstrijskih ligah...

I. liga: Hajduk: Vardar, Zvezdica, Dinamo, Velež, Radnički: Budućnost, Vojvodina: »Sarajevo« in Partizan: »Rijeka« (ta tekma bo danes).

II liga - vzhodni del: Srem: Novi Sad, Radnički K.: Radnički N., Proleter Z.: Beograd, Napredak: Sutjeska, Radnički: Lovćen in Spartak: Radnički S.

Zahodni del: Odred: Rudar K. (na stadionu »Ljubljana«, s pričetkom ob 15. uri), Sloboda »Zagreb«, Elektroproleter, »Sibenik«, Trešnjevka, Borovo: Borac, Lokomotiva: »Split« (tekma bo danes).

Slovenska conska liga: Graficar: Sobota (igr. Svobode na Viču, ob 10.30), Triglav: Kladivar, Krim: »Maribor« (tekma bo danes na igrišču Krima na Rakovniku ob 15. uri), Izola: Jesenice, Rudar: »Ljubljana« in Branik: Slovenj Gradec.

Naš predstavnik v II. ligi, ljubljanski Odred, bo imel v gosteh jutri podzveznega prvaka, Rudarja iz Kankja, ki se je uspešno prebil skozi napore kvalifikacij...

V slovenski conski ligi sta dve tekmi, za kateri lahko rečemo, da sta derby. To je današnje srečanje Krima z »Mariborom« in za jutrišnje srečanje...

Začetek balkanskih iger v Sofiji

Zmaga Murata na 1500 m

Štirje novi balkanski rekordi

Sofija, 19. sept. Na stadionu »Vasil Levski« v Sofiji so se danes popoldne začele XVII. balkanske atletske igre...

Čemu brez Pelca?

Plavalna zveza Jugoslavije je doletela mladinsko reprezentanco, ki nas bo zastopala na dvoboju z Italijo 4-5. oktobra v Splitu...

Razveljavljena sodba

Pred dobrim mesecem je bil tajnik PK »Triglava« Božo Trefat obsojen na eno leto in pol, tehnični referent istega kluba, Drago Petrič, pa na eno leto prepovedi opravljanja vseh funkcij v plavalnem športu...

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Zvezna liga košarkaric

Zmaga po sreči

Olimpija: Proleter 59:56 (17:21)

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Po tekmi lahko ugotovimo, da so domačinke zmagale z dokajšnjim mero sreče. Gostje, ki so bile vse čas v vodstvu, so bile mnogo hitreje, prodornejše, točneje v metih na koš in so pri vsakem načinu igre točno vedele, kje je kateri mesto, bodisi v napadu ali v obrambi...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

Buenos Aires, 19. sept. (AP). — Argentinska šahovska federacija je določila reprezentanco za šahovsko olimpijado, ki bo 30. t. m. v Münchnu: Pilnik, Panno, Sanguinetti, Ređoif (rezervi) — Emma in Eliskežec.

London, 19. sept. (Reuter). — Rezultati I. kola nogometnega tekmovanja za pokal evropskih prvakov: Atletico (Madrid): Drukontra: 8:0 v Madridu, Wisemuth: Petrobiul (Poesti) 4:2 v Karlmarkstadu, Reims (Franc): Hurdas (Belfast) 4:1 na Irskem. Vse štiri gole je zabil Fontaine. MTK (Budimpešta): Bologna 3:0 v Varšavi, »Cshalke 04«: Boldklub (Danska) 5:2.

Madrid, 19. sept. (AP). — Na kongresu košarkarske federacije v Madridu so določili nosilce skupin za svetovno prvenstvo v antago de Cile: ZDA in Bolgarija v prvi skupini, Brazilija in SZ v drugi, Filipini in Urugvaj v tretji skupini. Ostale članice po skupinah bo porazdelil žreb šele 14. novembra v Cilu.

Ljubljana, 19. sept. — Sinoči je bila na igrišču pod Cekinovim gradom tekma ženske zvezne košarkarske lige med domačo Olimpijo in Proleterjem iz Zrenjanina...

bolj odlikovali mala Jovovičeva in Starčevičeva s točnimi meti od daleč. O domačinkah tega ne bi mogli trdit. Učinkovale so precej dezorganizirano in nervozno, bile so sila ne točne pri metih na koš in razen tega sploh niso izkoristile velike prednosti, ki so jo imele v svoji telesni višini nasproti sila majhnim gostjam. Domače igralke so obrnile rezultat v svojo korist šele v 15. minuti drugega polčasa in z nekaj uspešnimi meti Preše in Markovičeve uspele zmagati.

Sodnika Brumen in Kavčič sta svojo nalogo opravila le zadovoljivo. Koš so dosegle za Olimpijo Preša 15, Mrak 22, Markovič 11, Jeglič 5, Novak 3, Kovačič 2, za Proleter pa Čvejič 5, Jenovaj II 8, Jovovič 24, Starčevič 10, Putič 7, Preradović 2. M. Z.

V Splitu je domača ekipa premagala Lokomotivo iz Zagreba s 46:31. Lokomotiva skoraj nima več možnosti, da se obdrži v zvezni ligi.

V Novem Sadu so košarkarice Crvene zmagale premagale domače NSK s 63:47 (34:19).

Zvezna košarkarska liga »Ljubljana«: Lokomotiva

Srečanje zvezne moške košarkarske lige med »Ljubljano« in Lokomotivo iz Zagreba bo drevo ob 20. uri na stadionu v Sisku. »Ljubljana« si bo potkušala za zmago nad Lokomotivo in prihodnjo nedeljo nad Partizanom v Beogradu prirediti četrto mesto na lestvici. V predtekmi bodo igrala košarkarice Triglava iz Kranja in »Ljubljane«. Začetek ob 18. uri.

Skulj najboljši od Jugoslovancev

Split, 19. sept. — Na mednarodnem prvenstvu Splita v tenisu je dosegel lep uspeh ljubljanski Skulj. Ki je premagal našega državnega prvaka Keretića s 7:5, 6:2. V polfinalu pa je Poljak Skonecki premagal našega igralca s 6:1, 7:5, 6:0. V finalu bosta igrala oba Poljaka — Skonecki in Ljeca.

Danes je v finalu Skonecki premagal Ljeca v treh nizih in tako osvojil prvo mesto na tem turnirju.

Rudnik kaolina črna pri Kamniku

razpisuje I. javno licitacijo za oddajo gradbenih del za gradnjo stanovanjskega bloka in gradnjo garaže v Kamniku.

Predračunska vrednost obeh objektov znaša 29,717,801 din — Rok za dovršitev razpisanih del je 1. julij 1959. Licitacija bo 4. oktobra 1958 ob 9. uri v prostorih uprave Rudnika kaolina.

3653

Drugič CHARLES EXBRAYAT V SEVILLI. Ko je zvedela, da tudi brat ve za najine načrte in da se z njimi strinja, ni hotela Marija nič slišati, da bi šli spet h Cristini. V stari hiši na Palmi moramo preživeti ta večer, prvi zaročni večer, v hiši, kjer bi naju sprejeli njeni starši, je trdila — in tudi zmagala.

Ko je zvedela, da tudi brat ve za najine načrte in da se z njimi strinja, ni hotela Marija nič slišati, da bi šli spet h Cristini. V stari hiši na Palmi moramo preživeti ta večer, prvi zaročni večer, v hiši, kjer bi naju sprejeli njeni starši, je trdila — in tudi zmagala.

Pređen sem zaspal, sem si napravil kratko bilanco treh dni: V Sevilli bi me lahko že trikrat ubili — in zaročni sem se! V bistvu se je vse nekako ujemalo.

ročenko kar sredi ulice najraje poljubil, toda nerad bi imel opravke še s kaulidlovo policijo in s cenzorji gospoda nadškofa sevilskega. Zato sem jo prijel samo za roko in jo tako pogledal, da je zardela. V mislih mi je rojilo samo to, kako bi ji na glas govoril o svoji ljubezni in kako bi ji povedal, da jo ljubim še bolj kot včeraj, da jo bom ljubil vse življenje. Marija mi je na uho zašepetala: »Podvizajva se, José!... Señor in señora Percecel imata še nekega gosta, ki je že prišel.«

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA-MOSTE
 Zdravniška dežurna služba dne 20. septembra 1958: dr. Nada Kikelj, dr. Z. Meste, Krekova ul. 5, tel. 31-859, na dr. Rado Debevec, kot je bilo prvotno objavljeno, ker je prvotno imenovani zdravnik nenadoma oboliel.

Prostovoljne krvodajalce občine
 Moste obvešča Občinski odbor Rdečecrziškega križa, da bo v naši občini krvodajalska akcija v dneh 18., 19., 23., 24. in 25. septembra. Prosimo, da se pri pripravi akcije odzovete v čim večji številici. Darovalcem krvi se Rdeči križ najtopleje zahvaljuje in imenuje prostovoljne krvodajalce občine Moste. — Občinski odbor Rdečecrziškega križa.

Odprta spominska plošča dr. Franju Turnerju
 Mariborsko zgodovinsko društvo bo ob občinskem prazniku občine Rače odprla spominsko ploščo dr. Franju Turnerju, ki je bil prvi predsednik društva. Ploščo bo odprl predsednik društva dr. Franjo Turnerj. Dostop ali od železnice goste od Juranih viakov avtomobilsko do Planice, ali z vzpenjačo do Zanje do hiše (poldrugo uro hoje); pot markirana z modrim T. Oddelžimo se spominsko ploščo, ki je organiziral v Mariboru slovensko znanstveno delo!

Republika zveza pedagoških društev
 4. oktobra 1958 ob 9. uri v prostorih Pedagoškega centra. Ljubljana, t. Referat: »Vojni razvoj, sedanje stanje in perspektive pedagoške znanosti na Slovenskem« (referent prof. dr. Leon Zibnik), »Problemi šolskega praktičnega učitelja« (referent prof. dr. Leon Zibnik), »Problemi šolskega praktičnega učitelja« (referent prof. dr. Leon Zibnik). Razen delegatov Pedagoških društev ostale članice Pedagoških društev. — Izvršni odbor RZPD Slovenije.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANA
 da bo s 23. septembrom 1958 uvedla birno službo. Uradne ure za stranke v tem času bo možno praznjenje otroških hranilnikov, kakor tudi vlaganje v oblik vaje prihrankov vseh drugih vrst vaje.

Komisijna trgovina »Posrednik«
 Ljubljana obvešča cenjene stranke, da vse komisijne trgovine in Realiteta Center zapre.

Drevi in vsako soboto ob 20. uri bo v novi festivalni dvorani »Soča« plestarejšim ljubiteljem namenjen tudi več zabave. Rezervacije na miz po telef. 21-78, vstopnice pri blagajni pri urah pa bo »Nedeljski ples« ob 18. uri vstopnice 50 din. Igra priljubljeni »DIXIES-BAND« s pevko Marjano Bročev. Režira mojster Jenko.

JOZE BELC
 železnikar v pokolu
 Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, 21. t. m. ob 16. uri izpred hiše sv. Jurija.

Globoko žalujča žena Angela
 sin Ing. Jože, hčerka Angela, por. Zupan, zet Janer, sestri Marija in Ivanka ter ostalo sorodstvo

Umrl je naš LOJZE SMRKE
 Pogreb bo v soboto, dne 20. septembra 1958 ob 9. uri na pokopališče v Žužembku.

Zužemberk, 19. sept. 1958.
 Žalujči ostali: žena Malka, otroci Ada, Lajzka in Boštjan, sestra, bratja in ostalo sorodstvo.

Vsem, ki so mojega draga moča, očeta, brata, strica in starega očeta

Franca Novaka
 mizarja v Vošnjaku

spremil na njegovi zadnji poti, se poslovil od njega in izrazil sočasje, mu poklonil cvetje, vence ter sočustvoval z nami, pričrna hvala. Zahvalujemo Susterščič, sestram Tereziji in drugim za poseber trud.

Zalujoča žena Greti z otroki
 ter ostalo sorodstvo.

SMRTO SE JE PONESREČIL NAS DRAGI DUŠAN ŽIBERNA

PREDSEDNIK UPRAVNEGA ODBORA IN SEKRETAR ZVEZE KOMUNISTOV PLETENINE SEŽANA

DOBREGA TOVARISA BOMO OHRANILI V LEPEM SPOMINU

KOLEKTIV TOVARNE PLETENIN — SEŽANA

List izdaja in tiska **Casopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«** gospodarska družba Nazorjeva 12/III, telefon 20-507 in 22-621 — Kulturna rubrika Kopitarjeva 8/III, telefon 31-357 — Uprava Trubarjeva ulica 24, telefon 22-491 in 23-493 — Naradniški oddelki Petkovškovo nabrežje na Titovi cesti 15, telefon 22-322 — Mesecna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 600-705 — 1-193 Poštni predal 42 — Poštne plačane v gotovini — Rokopisov ne vračamo

Partizan »Narodni dom« začne s plesnimi vajami v soboto, 20. septembra ob 20. uri in v nedeljo, 21. septembra ob 17.30. Igra Akademski plesni orkester pod taktirko to. Kapusa.

112 MILIJONOV bo izplačala

OBJAVA
 Na podlagi določila čl. 56 Splošnega zakona o univerzah sklicujem na dan 25. septembra 1958 ob 9. uri dopolnje v poslopiju oddelka za rudarstvo in metalurgijo (Askerčeva c. 20) v predavalnici št. 5 javno fakultetno skupščino univerzitetnih učiteljev, fakultetnih sodelavcev in študentov. — Dekan Fakultete za rudarstvo, metalurgijo in kemijsko tehnologijo.

OBVESTILO ZA KORISNIKE CEST
 Uprava za ceste Ljudske republike Slovenije, Tehnična sekcija Ljubljana, javlja, da bo dne 22. in 24. septembra 1958 cesta 12/319 (Kranj-Jezersko) zaprta za ves promet zaradi obnove lesenega mostu v km 16,108.

PREDAVANJA
 Člane Kluba kulturnih delavcev vabimo v soboto, 20. septembra, na otvoritev rednih klubskih večerov. Ob 20.30 bo gost, gospa Mary Schneider-Brailard recitirala v originalnih iz angleške, nemške, francoske in ruske poezije.

KONCERTI
 Gostovanje Edinburškega baleta, ki je bilo napovedano za 24. in 25. september, je koncertna direkcija odpovedala, ker doslej še ni prejela programov, tehničnih podatkov in publicitetnega materiala.

»Juteks«
 Najnovejši posnetki! Otroške poštevankel! EPY-3005

En ten tina — eci peci pec
 Tri mesara buhu klala — ringa ringa raja
 Pošla patka prek Save in druge
 Izvaja Otroški zbor Radio Zagreb
 Dirigent: Josip Završki

GLEDALISKA
DRAMA
 Sobota, 20. sept. ob 19.30: Brecht: »Svejk v drugi svetovni vojni«. Izven in za podelžilo. (Vstopnice so že v prodaji).

Občinstvo opozarjamo na sobotno izvenabonmajsko predstavo znamenite Brechtove komedije »Svejk v drugi svetovni vojni«. Vse dosedanje predstave »Svejka v drugi svetovni vojni« so bile razprodane, zato si oskrbite vstopnice že pri dnevnih blagajni v Operi.

Uprava SNG v Ljubljani obvešča lanske abonente, ki še niso obnovili abonmaja za novo sezono, da je ponedeljek, 22. t. m. zadnji dan za obnovev lanskih sedežev. Danes, v soboto, obnavljajo abonma abonenti reda Petek in dramska reda S in T, v ponedeljek, 22. pa še operna reda P in N. Lani uvedeni abonma N bo letos obnovljeni le, če se bodo prijavitli v ponedeljek, 22. t. m. obnovitvi vsi lanski abonenti tega reda, sicer pa bodo prijavitlenci za red N letos porazdeljeni po drugih redih opernega abonmaja. Vpisovanje novih reflektantov na abonma bo od 24. do vključno 27. t. m. Abonmajski obroki so za Opero od 81-223 din na mesec, za Dramo pa od 56-192 din na mesec. Obrokov je 10. Prva dva obroka sta plačljiva pri vpisu.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
 Gledališka pasaža
 Vpisovanje abonmaja za sezono 1958-59 je še danes med 10. in 12. ter 16. in 18. uro.

EKSPERIMENTALNO GLEDALIŠČE Ljubljana — Križanke
 Sobota, 20. sept. ob 20: Slavko Grum: »Bel azil«. Komorni večer umetniške besede izvaja član celjskega gledališča Marijan Dolinar.

Vstopnice so v prodaji od 10 do 12 in dve uri pred začetkom pri blagajni v Križankah. Rezervacije po telefonu 22-011.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
 Sobota, 20. sept. ob 20: J. Nestroy: »Utopljence«, veseliga z godbo in petjem. otvoritev predsezona. Izven.

V Sentjakobskem gledališču bo v soboto, 20. septembra ob 20. prvi uprizoritvi v letošnji predsezoni. Uprizoritvi bodo zabavno Nestroyevo veseliga »Utopljence«. V nedeljo, 21. septembra ob 20 pa bo gostovalo Sentjakobsko gledališče v Zadrzurnem domu v Trzinu z Dobričaničinovo duhovito komedijo »Clovek z Marsa«.

Vpisovanje abonmaja za sezono 1958-59 je dnevno v gledališki pisarni v Mestnem domu med 10 in 12 ter 16 in 18. Abonma naročite lahko tudi po telefonu na št. 32-833.

MARIBORSKE VESTI
 Dežurna lekarna:
 Sobota, 20. septembra 1958: lekarna »Studenti«, Gorkega ul. 18.
 Nedelja, 21. septembra 1958: lekarna »Center«, Gosposka ul. 12.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
 Sobota, 20. septembra ob 20: Cankar: »Hlapci«. Izven.
 Nedelja, 21. septembra ob 19: Smetana: »Prodana nevesta«. Gostovanje v Ptuj (na dvorišču minoritskega samostana).

Od 15. do vključno 21. sept. vpisovanje abonmajev za stare abonente. Od 22. sept. dalje vpisovanje novih abonentov. Vpisovanje je pri blagajni gledališča dnevno od 10-12 in od 13-19.

Jugoslovanska loterija za premije in dobitke

GOSTOVANJE GLEDALIŠČA »AD HOC« IZ LJUBLJANE
 V nedeljo, 28. sept. bo v Mariboru gostovalo gledališče »Ad hoc« iz Ljubljane. Uprizorilo bo: Christopher Fry: »Feniks preveč« in Jean Paul Sartre: »Zaprta vrata«. Režiser Draga Ahačič.

KINO
 »UNION«: ameriški barvni visticion film »Lepa melodija«.
 »PARTIZAN«: ameriški barv. film »Doživljaji kapitana Wyattja«.
 »UDARNIK«: ameriški film »V mladi življenja« (Srtnjaček).

IZ PTUJA
KINO
 Ameriški psihološki film »Tujec je poklical«.

IZ MURSKÉ SOBOTE
KINO
 »PARK«: ameriški barvni film »Zgodba o Glennu Millerju«. Predstava ob 20. ur.

IZ ROGAŠKE SLATINE
KINO
 Ameriški barvni film »Junaki Sherwoodskega gozda«.

IZ ZALCA
KINO
 Ameriški barvni cinemascope film »Osvajalec Džingis Kan«.

VESTI IZ TRBOVELJ
KINO
 »DELAVSKI DOM«: češki barvni film »Pokorno javljanje«. Predstave ob 16. in 20. ur.
 »SVOBODA II«: ital. film »Ali smo ljudje ali kaplarji«.

VOJNA POŠTA 6999 KRAGUJEVAC
 bo na javni

USTNI LICITACIJI pro lala različne odpadke

jekla, železa, cinka, aluminija, svinca, pločevine, bakelit, usnja, gumija, teatina in starih lesenih zabojev (embalaže) v skupni količini 100.000 kg.

Prav tako ima viške materiala iz naslednjih panog: 114, 115, 116, 117, 119, 120, 122, 124, 125 in 126.

Licitacija bo 15. oktobra 1958 ob 10. uri. Material si lahko ogledate vsak dan od 8. do 12. ure v prostorih Vojne pošte. 3151

DROBNI OGLASI

TEHNIČNI VODJA reklamnega podjetja z 12-letno prakso želi spremeni zaposlitev iz tehnični vodja, obratovodja ali silnič v grafični stroki kjerkoli v Sloveniji. Po poklic sem erkotstavec. Ponudbe pošljite na podružnico LP v Mariboru pod »Verziran«. 290

IDA REPOLUSK z Rakeka, Kamnit pot 1, preklicuje žaljive besede proti tov. Nadi Debevec z Rakeka, Vrtna ulica 8. 3643-r

DELAVCA sprejemna, možna tudi priučitev, J. Otorepec, kleparstvo, kolarstvo in kovinotiskarstvo, Ljubljana, Roška c. 1. 3647-d

KUPIM dobro ohranjen motor od 175 do 350 ccm, lahko tudi Lambretta 150 ccm. Ponudbe na ogl. oddelek pod »Motor«. 3649-k

ROLER Prima NSU prodam. Naslov: Petric Vladimir, Radeče-Planica 119.

POCENI prodam kompletni stroj za kemično čiščenje oblek s sredstvom tri ali bencinom s kapaciteto polnjenja 24 kg z naslednjim: 2 elektro motorja Westphalia-Separator, destilacijski aparat, 5 sodov za zalogo z instalacijo in transmisijski pogon z mnogimi rezervnimi deli. Vprašajte: Vavovec, Maribor-Tezno, Kidričeva 5a. 269-p

SPREJMEMO SOFERJE D-E in C-E kategorije ter visokokvalificirane in kvalificirane avtomehanike. Interesenti naj se javijo osebno ali pisмено na upravi podjetja Električna cestna železnica, Ljubljana, Celovška 146. 3228-d

ZASTOPSTVO ali predstavništvo za Beograd prevzamem. Razpolagam s telefonom, avtom, po potrebi lokalom. Ponudbe pod »Beograjski Slovenec«. št. 3634.

VDOVA v centru sprejme sestanovalko-šudentko. Ponudbe pod »Sostanovalka« na upravo lista.

GARNITUR knjižno omaro, 3 toletja in mizico, ugodno prodam. Naslov v upravi lista.

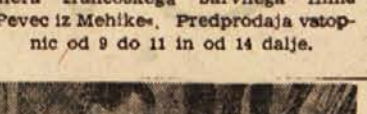
Ljubljana Kopitarjeva ulica 8, telefon 39-181. — Notranje politična in kulturna rubrika Kopitarjeva 8/III, telefon 31-357 — Uprava Trubarjeva ulica 24, telefon 22-491 in 23-493 — Naradniški oddelki Petkovškovo nabrežje na Titovi cesti 15, telefon 22-322 — Mesecna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 600-705 — 1-193 Poštni predal 42 — Poštne plačane v gotovini — Rokopisov ne vračamo

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, dne 20. septembra
 Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55.
 5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 8.30-9.45 Reklame in obvestila — 9.45-10.15 Naš jedilnik — 10.15-10.45 »Mladina« pjeva (Nastopajo pevci kamniške gimnazije p. v. Viktorija Miheličiča) — 8.30 Skladbe za kitaro — 8.40 Ciganske melodije — 9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev): Za vesel začetek — 9.30 Iz opernega sveta — B. Smetana: Prizor iz 1. dej. opere »Prodana nevesta« — V. Bellini: Arija Elvina in dvošpev Elvina in Amine iz 1. dej. opere »Me-secnica« — G. Meyerbeer: Odiomek iz opere »Dinorah« — G. Puccini: Arija Muzette in zaključni prizor iz 2. dej. opere »La Boheme« — 10.10 »Zabavne melodije 1958« — Opatija (Ponovitev 2. dela izbora popevk iz natečaja Jugoslovanske radiodifuzije) — 11.30 Pionirski tehnik — 11.45 15 minut s Slovenskim orkestrom — 12.00 Gerad Finci: 5 bagatel (Izvajata klarinetist Miha Gunzek in pianist Marjan Lipovšek) — 12.15 Kmetijski nasveti — Ing. Erik Eiselt: Izkusnje s posamičnim krmiljenjem — 12.25 Pisani zvoki izpod zelenega pohorja — Sodelujejo: Ansambel Vitek z Breda in Vero, Mariborski pitihni ansambel in Fehorski fantje — 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila — 13.30 Orkestralna miniaturo — E. Axman: Moravski ples — F. Kreisler: Ljubezenska radost — M. Musorgski: Gopak iz opere »Soročinski sejem« — A. Rubinstein: »Melodija« — I. Albeniz: Triana — C. Saint-Saens: Labod iz suite »Zivalski karneval« — P. I. Čajkovski: Pesem brez besed — 13.55 »Tvoja gosta pred našim mikrofonom« (Ives Taddio in Chris Travis) — 14.15 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.30 Naši po-

KINO »UNION«

Italijanski film
»STREHA«
 Režija Vittorio de Sica! Tednik F. N. 38. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matineja istega filma! Ob 22 predpremieta francoskega barvnega filma »Pevec iz Mehike«. Predprodaja vstopnic od 9 do 11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«
 Premiera francoskega filma
»Črna mapa«
 Režija: Andre Cayatte! Igrata Danielle Delorme in Bernard Blier. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Brez tednika. Prodaja vstopnic od 9. do 11. in od 14. ure dalje.

KINO »SLOGA«: premiera svoj filma »Leningradska simfonija«. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.
KINO »VIC«: francoski barvni kriminalni cinemascope film »Vrtil se bom v Kandaro«. Režija: Victor Vicas. Igrajo Daniel Gelin, François Perrier in Bella Darvi. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.
KINO »SOČA«: ameriški film »Grand hotel«. Igrajo Greta Garbo, John in Lionel Barrymore, Joan Crawford in Wallace Beery. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Danes zadnjikrat.

KINO »SISKA«: zaprt zaradi popravil.
LETNI KINO »BEZIGRAD«: ameriški barvni film »Divja leta«. Igra Tony Curtis. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred začetkom predstave.
 Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9-11 in od 14 dalje.
MLADINSKI KINO LM: Kotnikova 81 jugoslovanski film »Ženica«. Predstavi ob 10 in 15.
KINO »LITOSTROJ«: angleški barvni film »Junaki Sherwoodskega gozda«. Tednik št. 37. Predstava ob 20.

KINO »TRIGLAV«
 Jugoslovanski film
»TUJA ZEMLJA«
 Tednik. V glavni vlogi: Rade Marković, Mija Džuvalekovič. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic ob 15 dalje. Danes zadnjikrat.

Upravni odbor podjetja ELEKTRARNA MOSTE
 razpisuje mesto
tehničnega vodje
 Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse ali pa srednja strokovna izobrazba z daljšo prakso.
 Nastop službe je možen takoj ali po dogovoru. Družinsko stanovanje bo na razpolago 1. januarja 1959. Samsko stanovanje pa je vseljivo takoj.
 Pisemne ponudbe z navedbo podatkov o strokovnosti in dosedanjih zaposlitvi pošljite na naslov: Elektrarna Moste — Zirovnica, do 30. septembra 1958. 3644

TEKSTILNA TOVARNA »JUTEKS«, Žalec
 razpisuje delovno mesto
administratorke
 Pogoji za sprejem v službo so: popolna srednja šola s triletno prakso ali srednja šola z znanjem strojepisja in stenografije.
 Rok za vložitvev prošnje je 10. oktober 1958. C 200

Dom starih in onemoglih GRADIŠČE pri NOVI GORICI
 razpisuje delovno mesto
kuharice
 Pogoji za sprejem v službo: kvalificirana kuharica. — Plača po zakonu o javnih uslužbenicah. — Nastop službe takoj. 3652

Komisija za sklepanje in opovedovanje delovnih razmerij pri podjetju
»AVTOPROMET« — Kranj
 razpisuje
več mest za šoferje
 C in D kategorije
 Plača po tarifnem pravilniku podjetja. Prošnje naj vložite pri tajništvu podjetja »Avtopromet«, Kranj. K 134

Čuva usnje — daje sijaj ILIRIJA KREMA ZA ČEVLJE

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

Obveščamo, da je naša revija »Ljudska pravica« od 1. oktobra 1958 prešla na novo uredništvo. Uprava revije se preselila na Petkovškovo nabrežje 25, Ljubljana. Poštni predal 42. Za vse poslane in naročnike se ohranja stari naslov.

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

»LJUDSKE PRAVICE«
 Ljubljana
 Petkovškovo nabrežje 25
 Poštni predal 42

Cvetni prah vir zdravja

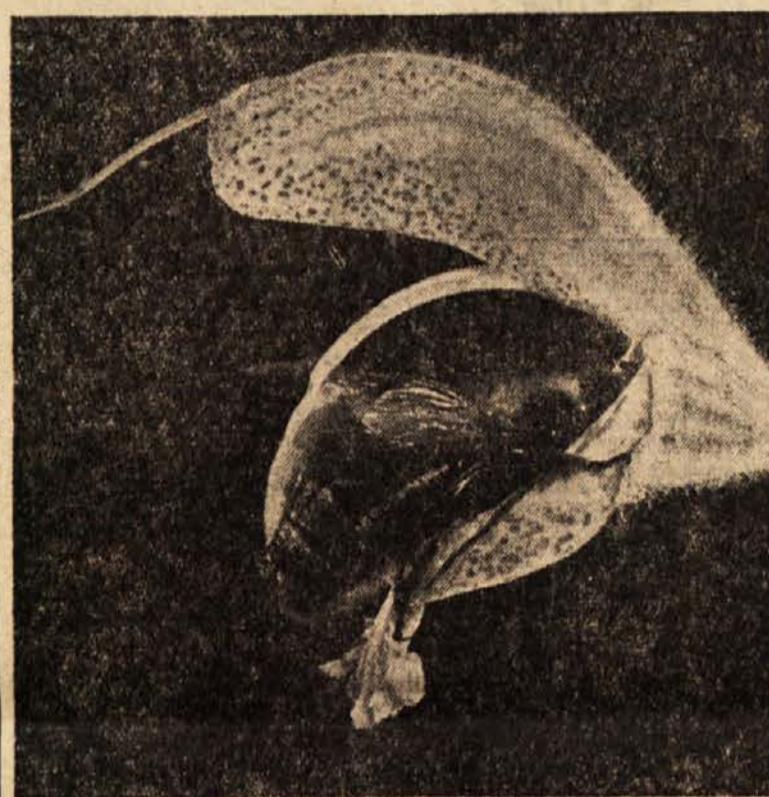
Francoska znanstvenika Lenormand in Chauvin sta odkrila najpopolnejše hranilo, saj vsebuje prav vse, kar je potrebno za življenje. To ni sintetični proizvod, marveč ga je dobili v naravi. Doselej so ga nabirale in uporabljale le čebele: cvetni prah.

Biokemiki so že prej poznali nekaj njegovih izrednih lastnosti, niso pa vedeli, kako bi ga zbrali dovolj in po sprejemljivi ceni. Čebelarji že nešteto let opazujejo »muhe«, ki iz dneva v dan prinašajo v panj rumene keplce, katerih vsaka je sestavljena iz dobrega milijona zrn s premerom pet stotink milimetra. Niso vedeli, da je to reč mogoče uporabiti tudi za kaj drugega, ne le za krmljenje čebelnega zaroda. Biokemiki in čebelarji zbirajo cvetni prah, prvi za proučevanje, drugi pa za to, da ga dajo v panj na pomlad, ko ima roj nov zarod, cvetovi v prebujajoči se naravi pa se še niso odprli.

Za zbiranje cvetnega prahu uporabljajo posebne pasti. Ob vstopu v panj stoji navpična mreža. Pridne nabiralke plezajo skozi njo, pri tem pa izgubijo desetino tistih rumenih kepic, ki padajo v poseben predal. Tako se nabere do štiri kilograme cvetnega prahu letno, medtem ko ga delavke vskladiščejo okoli 35 kg.

Čebelam je cvetni prah potrebniji kot med, ki jim daje toploto in energijo, saj z njim vzgojijo do 400.000 mladih čebel letno. Cvetni prah je hrana matice. Nekaj ličink spravijo čebele v prostornejše satje in jih tam krmlijo s hrano, ki je za petino bogatejša s cvetnim prahom kot krma za navadne delavke. Kakih petnajst ličink, ki so bolj hranljene, izredno naglo raste, saj se njihova teža pomnoži v tednu dni 1500-krat, nadvse pomembno pa je, da se jim razvijejo razmnoževalni organi. Matica živi približno štiri leta in odloži v sezoni do 3000 jajčec - dnevno, delavke pa učakajo le šest tednov.

valni organi. Matica živi približno štiri leta in odloži v sezoni do 3000 jajčec - dnevno, delavke pa učakajo le šest tednov.

Mnogo cvetov obleti čebela, preden nabere tovor cvetnega prahu

V čebelarstvu raziskovalnem središču Bures-sur-Yvette si sledijo analize in poskusi. V panjih se cvetni prah nabira v posebnih predalčkih, strokovnjaki pa tehtajo ličinke in kolčinsko spreminjajo njihov jedilnik. V laboratoriju si biokemiki zapisujejo rezultate, ki jim jih posredujejo natančne tehtnice. Analize kažejo kakih deset aminskih kislin, devet hormonov, šest različnih vitaminov, pa pigmente in druge snovi, med njimi deset kovin, predvsem železo, magnezij, kalcij. Zlasti te tri so enakomerno zastopane v kupčku rumenkastega prahu, ki tehta komaj desetinko grama.

Analiza pa ne izdaja vseh skrivnosti cvetnega prahu. Ali je strupen? To je bilo treba ugotoviti, zato so delali poskuse z mišmi in cvrčkoviimi ličinkami. Čeli dve leti so te glodalce in žuželke hranili samo s cvetnim prahom. Živalce so rastle in se množile, tako krmljene bele miši so doživele povprečno višjo starost kot njihove vrstnice, ki so uživale normalno hrano.

Ce bi hoteli cvetni prah uporabljati v medicini in v trgovini, bi ga bilo treba konservirati, zakaj to je živa snov, ki jo toplota in vlaga uničujeta. Strokovnjaki so nekaj kupčkov cvetnega prahu shranili v posebnih hladilnikih, potem so ga očistili, presejali, zmleli, uredili po vrstah cvetne matice itd. Nazadnje so ga posušili, kar je zelo zahtevno delo, saj sta za to potrebna brezračni prostor in nizka temperatura. Temperatura, ki bi presegala 45 stopinj, bi uničila v cvetnem prahu čini telje rasti in vitamine.

Cvetni prah ima izredne lastnosti. Če bi ga slabokrvnen človek popravil dnevno kavno žličko, bi se mu v mesecu dni pomnožila rdeča krvna telesa na 80.000 v kubičnem milimetru. Cvetni prah uravnava prebavo, premaguje zaprtje in diarejo, vendar ni zdravilo, ker le upostavlja normalno

Novo govedo

»Katalo« se imenuje največji dosežek kanadskih živalovredskih strokovnjakov. Mešanca so dobili s križanjem bivola in krave. Na živinorejskem kongresu v Montrealu so pokazali nekaj teh goved in pravijo, da ima nova živina izvrstno meso. Nerodno je le, da »katalo« prav kot mula nima potomcev.

Roj čebel nabere do 35 kg cvetnega prahu — Znanstveniki so posegli v skrivnost čebelnega panja

stanje v našem organizmu, kadar je kaj narobe.

Francoska znanstvenika menita, da je prav v cvetnem prahu iskati skrivnost visoke starosti številnih prebivalcev srednje-evropskih dežel, ki se ponajajo z mnogimi stoletniki. V teh deželah uživajo ljudje na podeželju med kar v satovju.

WALT DISNEY PODOBE IZ NARAVE

SATELIT V CREPINJAH

ZVEZDOSLOVCI NE IZKLUČUJEJO MOŽNOSTI, DA BI SE MESEEC KDAJ V DALJNI PRIHODNOSTI TAKO PRIBLIZIL NAŠEMU PLANETU, DA BI SE RAZLETEL ZARADI ZEMELJSKE PRIVLAČNE SILE. NEKAJ DROBCEV BI PRILETELO NA ZEMLJO...

...VEČINA PA BI JIH OSTALA V VESOLJU IN BI SE ŠČASOMA OBLIKOVALI V KOLOBAR, KAKRŠNEGA IMA SATURN.

Distributed by King Features Syndicate

Lov z magnetofonom prepovedan

V ZDA so prepovedali uporabo magnetofona na lovu. Nekateri lovci so nosili s seboj magnetofone s posnetimi ptičjimi glasovi, ki jih je ojačeval poseben zvočnik. Ptičji so z vseh koncev leteli proti kraju, kjer so čakali lovci. Lovsko združenje je prepovedalo uporabo magnetofonskih trakov, ker je grozila nevarnost, da bodo po tem načinu povsem iztrebili nekatere ptičje vrste.

Pospeševanje rasti

Dr. Lee, profesor na kalifornijski univerzi, je dosegel nenavaden medicinski uspeh. Pravkar umrli ljudem je vzel iz telesa določene hormone in jih dal enajstletnemu dekletu, ki je bilo komaj 110 cm visoko. V šestih mesecih je deklica zrastle za dobrih sedem centimetrov. Zdravnik upa, da mu bo kmalu uspelo izpopolniti to metodo.

Drobne ZANIMIVOSTI

KOSTI KOT SLASICA

Kroznik, poln kosti, je s mislu Pesicu iz Vlasotincev v Srbiji najprijetnejše kosilo. Zlasti se, če so ovčje kosti. Prošič je zdaj že v letih, vendar še vedno je kosti kot posebno slasičico.

ZANIMIVA KAZEN

Atenska policija je prebrala dva fanta, ki sta iz obližnjega vrgla neki ženski krasnik v obraz. Za kazen sta hodila po atenskih ulicah z opisom svoje dejanja, popri pa so jih popolnoma ostrigili in lina krasnik odrezali pod koleno.

PODVODNA REKLAMA

Neka španska trgovska hiša je na znani plaži postavila prvo podvodno reklamo. Ljudje, ki se ukvarjajo s športnim potapljanjem, lahko v globini petih metrov občudujejo reklamski tekst iz neonskih cevi.

POLJUBI NA CENTIMETRE

Komisija za filmsko cenzeno v Hollywoodu je določila da sme zavzemati poljub v filmu zori iz medenih tednov s filmskega traku, poljubi ob zavesu na postajah pa smejo biti dolgi 22 cm.

FLYNNOVI SPOMINI

Filmski igralec Erol Flynn namerava skupno s knjižničarjem svetovalcem napisati spominski ki bodo zajemali njegovo filmsko pot od prvih začetkov do lanskega leta.

PODOBE NA PROCETJU

V Münchenu so sezidali staronovansko hišo, ki se razlikuje od drugih po tem, da so na njenem pročelju narisane podobe raznih živali.

MOTORIZIRANE BOLNICARKE

V zahodnonemškem Haderp-lebenu je »uprava občinske bolnišnice kupila dve mopedi, da bi bolničarkam olajšala prebanje. V inventar bolnišnice sta prišla moped kot »premeteta za interno uporabo«.

LADJA IN KIT

V bližnji sibirski obale je ruska ladja razplovila velik kega kita. Čeprav je bilo štiri močan sunek, ladja ni utrpela škode.

BRATA UMRLA ISTEGA DNE

Po tragičnem naključju sta umrla isti dan in isto uro dva brata, ki sta živela 800 km drug od drugega. Jean Lucien in liard, oče dvanajstih otrok v Sarborgu, je umrl po kratki bolezni, njegov brat François pa je istega dne utonil v narasli reki.

Bliža se veliko jesensko nagradno žrebanje!

Prva nagrada: OSEBNI AVTOMOBIL FIAT 600!

Druga nagrada: HARMONIKA »CARMEN«, vredna 152.000 din

Tretja nagrada: RADIO »SIMFONJA«, v vrednosti 102.000 din

Četrta nagrada: PISALNI STROJ »SAVA« (portabel), vreden 98.000 din

In še več drugih nagrad (sesalec za prah, mikser, električna peč »Olympia« itd.)

Pogoj za doseg nagrade bo, da boste vsaj tri mesece naročeni na LJUDSKO PRAVICO!

Če želite dobiti FIAT 600 — potem se takoj naročite na LJUDSKO PRAVICO!

Naročniki LJUDSKE PRAVICE imajo 50% popusta pri oglaših, osmrtnicah in zahvalah.

Mesečna naročnina samo 250 din.

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico«, »Ljubljanski dnevnik«, in prostim, da mi jo začnete s _____ redno pošiljati (neustrezno prečrtajte).

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

podpis

Odrežite in nam pošljite

V domači oskrbi

V kakih 150 izmed 7000 javnih bolnišnic v ZDA preizkušajo svojevrstno novost, ki obeta precejšen uspeh in pomeni izvirno rešitev iz stiske za strežno osebje. Tisti bolniki, ki jim ni treba več ležati, vendar morajo še nadalje ostati v zdravniški oskrbi, se preselijo v posebno hišo zraven bolnišnice. Tam je urejen neke vrste hotel s samopostrežbo. Oseba je le malo, zato so tudi cene občutno nižje. Bolnik sam skrbi za red v svoji sobi, obroke pa mu pripravijo po sistemu samopostrežbe v prtilični restoraciji.

Rekonvalescenti imajo na razpolago čitalnice in večje sobe za dnevno bivanje ter primerne igre in podobne reči za razvedrilo. Le ob določenih urah morajo v bližnjo bolnišnico na pregled. Z novim ukrepom bodo precej prihranili, ker je potrebno znatno manj osebja, pa tudi bolniških postelj ne zasledajo ljudje, ki jim to ni nujno

Ziva bakla

Gospodinja Theresia Niedermüller iz Salzburga je odprla dve pipi svojega propanskega štedilnika, pa ni takoj pritaknila vžigalice, zato se je v kuhinji nabralo precej plina. Čez čas je prižgala žveplenko. Prišlo je do eksplozije. Plameni so ji obližnili obleko, ogenj se je razširil, Theresia je kot živa bakla stekla iz drugega nadstropja na dvorišče in se v gorčični obleki valjala po travi. Dobila je hude opekline.

Generalovi čevlji

Brigadni general Meir Amit, nameščeneč šefa izraelskega generalnega štaba, je na obisku v New Yorku postavil čevlje pred vrata svoje hotelske sobe, da bi mu jih do jutra očistili. Tam pa ni te navade. Hotelski strežnik je pobral ponošene čevlje in jih vrget v smeti, ker je mislil, da jih gost ne bo več nosil. Težave so se začele zjutraj, ko je oficir zaman iskal svoje edine čevlje, brez katerih bi moral bos na neko zborovanje. — Izraelski vojaški in-tendant je spričo tega pripetljaja izdal ukaz, da morajo vsi častniki, ki službeno potujejo v druge dežele, vzeti s seboj dva para novih vojaških čevljev.

potrebno. Psihologi zatrjujejo, da kramljanje v »domači oskrbi« znatno pospeši ozdravitev.

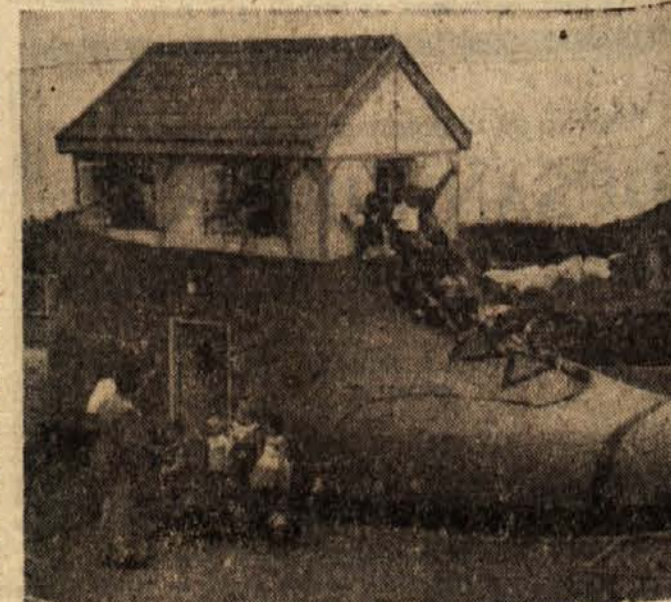
RIO PRESENEČENJE V NEDELJO!

Satelit in televizija

Ruski listi menijo, da bi umetni satelit, ki bi krožil v višini 36.000 km okoli zemlje, lahko posredoval vsem azijskim, afriškim, evropskim in avstralskim deželah spored moskovske televizijske postaje.

Kuna povzročila eksplozijo

V italijanskem mestecu Oostiglia je močna eksplozija uničila grob v marmornatni spomenikom. Uvedli so preiskavo in ugotovili, da je eksplozijo povzročila kuna, ki je rila pod zemljo, naletela na staro topovsko granato in naglodela vžigalnik.

Čevljev na sliki je bil prvotno del prizorišča za otroško pridelavo v Northantsu, središču angleške čevljarke industrije, potem pa je kupila neka otroška ustanova, ki je v njem uredila otroški vrtec